Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
EVGENI TANCHEV
της 8ης Μαρτίου 2018 [1]

Υπόθεση C-34/17

Eamonn Donnellan
κατά
The Revenue Commissioners

[αίτηση του High Court (πρωτοβαθμίου δικαστηρίου, Ιρλανδία)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Οδηγία 2010/24/ΕΕ του Συμβουλίου – Αμοιβαία συνδρομή για την είσπραξη απαιτήσεων σχετικών με φόρους, δασμούς και άλλα μέτρα – Κοινοποίηση απαιτήσεως σε πρόσωπο μετά, και όχι πριν, τη διατύπωση αιτήσεως εισπράξεώς της μέσω του ομοιόμορφου τίτλου που επιτρέπει την εκτέλεση δυνάμει του άρθρου 12 της οδηγίας 2010/24 – Δυνατότητα ασκήσεως προσφυγής βάσει του άρθρου 14 της οδηγίας 2010/24 ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους προς το οποίο υποβλήθηκε αίτηση εκτελέσεως της απαιτήσεως – Άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας»

I. Εισαγωγή

1. Η διαφορά της κύριας δίκης απαιτεί όπως το Δικαστήριο αποφανθεί επί των συνεπειών της επιβολής σημαντικού διοικητικού προστίμου (στο εξής: επίμαχη απαίτηση) από το κράτος μέλος Α (εν προκειμένω την Ελλάδα) [2] σε πρόσωπο το οποίο κατοικεί στο κράτος μέλος Β (εν προκειμένω την Ιρλανδία), στην περίπτωση που η επίμαχη απαίτηση κοινοποιήθηκε από το κράτος μέλος Α στο εν λόγω πρόσωπο μόνον αφότου, και όχι πριν, το κράτος μέλος Α είχε εκδώσει προς το κράτος μέλος Β τον ομοιόμορφο τίτλο που επιτρέπει την εκτέλεση (στο εξής: επίμαχος εκτελεστός τίτλος) όσον αφορά την επίμαχη απαίτηση. Ο επίμαχος εκτελεστός τίτλος εκδόθηκε δυνάμει του άρθρου 12 της οδηγίας 2010/24/ΕΕ του Συμβουλίου, της 16 Μαρτίου 2010, περί αμοιβαίας συνδρομής για την είσπραξη απαιτήσεων σχετικών με φόρους, δασμούς και άλλα μέτρα [3].

1 Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

2 Ως προς το αν το επιβληθέν στην υπόθεση της κύριας δίκης πρόστιμο ισοδυναμεί με ποινική και όχι με διοικητική κύρωση, οπότε δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 2 της οδηγίας 2010/24, και ως προς το αν τούτο πρέπει να εκτιμηθεί από τα δικαστήρια του προς ό η αίτηση κράτους μέλους ή του αιτούντος κράτους μέλους, βλ. σημείο 90 των παρουσών προτάσεων.

3 ΕΕ 2010, L 84, σ. 1.

2. Σε ποιο μέτρο έχει το πρόσωπο αυτό τη δυνατότητα, αν υπάρχει τέτοια δυνατότητα, να προσβάλει τον επίμαχο εκτελεστό τίτλο, και/ή τα μέτρα που ελήφθησαν για την εκτέλεσή του από την προς ην η αίτηση αρχή, ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους Β (της Ιρλανδίας) και όχι του κράτους μέλους Α (της Ελλάδας), βάσει του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης) και του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας [4];

3. Θα προσεγγίσω τη λύση του προβλήματος αυτού συνοψίζοντας, κατ' αρχάς, τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο. Στη συνέχεια, θα εξηγήσω για ποιους λόγους θεωρώ ότι η απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση Kyrian [5], σε συνδυασμό με τις επιταγές που απορρέουν από το δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας που κατοχυρώνεται στο άρθρο 47 [6] του Χάρτη, είναι καθοριστικής σημασίας για την επίλυση της διαφοράς. Ακολούθως, θα εξηγήσω για ποιον λόγο η παράγραφος 1 του άρθρου 14 της οδηγίας 2010/24 πρέπει να ερμηνεύεται υπό την επιφύλαξη της τηρήσεως της κατά την οδηγία 2010/24 σειράς των ενεργειών για τη συνεργασία, κατά την οποία σειρά η ανταλλαγή πληροφοριών πρέπει να προηγείται της κοινοποιήσεως μιας απαιτήσεως, η οποία πρέπει να προηγείται της εκδόσεως του ομοιόμορφου τίτλου που επιτρέπει την εκτέλεση δυνάμει του άρθρου 12 της οδηγίας 2010/24.

II. Νομικό πλαίσιο

Α. Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

4. Το άρθρο 47 του Χάρτη, το οποίο επιγράφεται «Δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου», ορίζει, στα δύο πρώτα εδάφιά του, τα εξής:

«Κάθε πρόσωπο του οποίου παραβιάστηκαν τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που διασφαλίζονται από το δίκαιο της Ένωσης, έχει δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, τηρουμένων των προϋποθέσεων που προβλέπονται στο παρόν άρθρο.

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να δικαστεί η υπόθεσή του δίκαια, δημόσια και εντός εύλογης προθεσμίας, από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως. Κάθε πρόσωπο έχει τη δυνατότητα να συμβουλεύεται δικηγόρο και να του αναθέτει την υπεράσπιση και εκπροσώπησή του.»

Β. Το δίκαιο της Ένωσης

5. Το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/55 όριζε τα εξής:

«Κατόπιν αιτήσεως της αιτούσης αρχής, η αρμόδια αρχή της γνωστοποιεί τις πληροφορίες που της είναι χρήσιμες για την είσπραξη μιας απαιτήσεως.

4 Της οδηγίας 2010/24 προηγήθηκαν η οδηγία 2008/55/ΕΚ του Συμβουλίου, της 26ης Μαΐου 2008, για την αμοιβαία συνδρομή για την είσπραξη απαιτήσεων σχετικών με ορισμένες εισφορές, δασμούς, φόρους και άλλα μέτρα (ΕΕ 2008, L 150, σ. 28), καθώς και η οδηγία 76/308/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 1976, περί αμοιβαίας συνδρομής για την είσπραξη απαιτήσεων που προκύπτουν από ενέργειες οι οποίες αποτελούν μέρος του συστήματος χρηματοδοτήσεως του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεων, καθώς και από γεωργικές εισφορές και δασμούς (ΕΕ ειδ. έκδ. 02/002, σ. 126). Η οδηγία 2008/55 καταργήθηκε από την οδηγία 2010/24 και η οδηγία 76/308 καταργήθηκε με την οδηγία 2008/55. Δεδομένου ότι το χρονικό πλαίσιο της παρούσας διαφοράς καλύπτεται τόσο από την οδηγία 2008/55 όσο και από την οδηγία 2010/24, αμφότερες ασκούν επιρροή στην υπόθεση της κύριας δίκης.

5 Απόφαση της 14ης Ιανουαρίου 2010, Kyrian (C-233/08, EUC:2010:11).

6 Στην απόφαση της 16ης Μαΐου 2017, Berlioz Investment Fund (C-682/15, EUC:2017:373, σκέψη 54 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), το Δικαστήριο έκρινε ότι «πρέπει να υπομνησθεί ότι η αρχή της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας συνιστά γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης, η οποία κατοχυρώνεται σήμερα με το άρθρο 47 του Χάρτη. Το εν λόγω άρθρο 47 διασφαλίζει, σε επίπεδο δικαίου της Ένωσης, την προστασία που παρέχει το άρθρο 6, παράγραφος 1, και το άρθρο 13 της ΕΣΔΑ. Επομένως, προσήκει αναφορά μόνο στην πρώτη από τις διατάξεις αυτές».

Για να αποκτήσει τις πληροφορίες αυτές η αρμόδια αρχή ασκεί τις εξουσίες που προβλέπονται από τις νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις που εφαρμόζονται για την είσπραξη παρόμοιων απαιτήσεων που γεννήθηκαν στο κράτος μέλος όπου έχει την έδρα της.»

6. Το άρθρο 5, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 2008/55 όριζε τα εξής:

«1. Κατόπιν αιτήσεως της αιτούσης αρχής, η αρμόδια αρχή κοινοποιεί στον παραλήπτη, κατά τους κανόνες που ισχύουν για την κοινοποίηση αντιστοίχων πράξεων στο κράτος μέλος όπου έχει την έδρα της, όλες τις πράξεις και αποφάσεις, περιλαμβανομένων και των δικαστικών, που αναφέρονται σε μία απαίτηση ή στην είσπραξή της και προέρχονται από το κράτος μέλος όπου η αιτούσα αρχή έχει την έδρα της.

2. Η αίτηση κοινοποιήσεως περιέχει το όνομα και τη διεύθυνση του παραλήπτου και κάθε άλλο στοιχείο χρήσιμο για τον προσδιορισμό της ταυτότητάς του, στο οποίο έχει κανονικά πρόσβαση η αιτούσα αρχή, τη φύση και το αντικείμενο της πράξεως ή της αποφάσεως προς κοινοποίηση και, αν συντρέχει περίπτωση, το όνομα και τη διεύθυνση του οφειλέτου και κάθε άλλο στοιχείο χρήσιμο για τον προσδιορισμό της ταυτότητάς του, στο οποίο έχει κανονικά πρόσβαση η αιτούσα αρχή και την απαίτηση που αναφέρεται στην πράξη ή την απόφαση, καθώς και κάθε χρήσιμη πληροφορία.»

7. Η αιτιολογική σκέψη 4 της οδηγίας 2010/24 αναφέρει, μεταξύ άλλων, ότι:

«[…] απαιτούνται σημαντικές προσαρμογές και δεν επαρκεί απλώς η τροποποίηση της ισχύουσας οδηγίας 2008/55/ΕΚ. Η οδηγία αυτή θα πρέπει, επομένως, να καταργηθεί και να αντικατασταθεί από νέα νομική πράξη, η οποία θα αξιοποιεί τα επιτεύγματα της οδηγίας 2008/55/ΕΚ και θα προβλέπει σαφέστερους και ακριβέστερους κανόνες, όπου απαιτείται.»

8. Η αιτιολογική σκέψη 12 της οδηγίας 2010/24 έχει ως εξής:

«Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας είσπραξης στο προς ό η αίτηση κράτος μέλος είναι δυνατόν να αμφισβητηθούν από τον ενδιαφερόμενο η απαίτηση, η κοινοποίηση από τις αρχές του αιτούντος κράτους μέλους ή ο τίτλος που επιτρέπει την εκτέλεσή της. Θα πρέπει να καθορισθεί ότι, στις περιπτώσεις αυτές, ο ενδιαφερόμενος ασκεί την προσφυγή ενώπιον του αρμόδιου οργάνου του αιτούντος κράτους μέλους και ότι η προς ην η αίτηση αρχή θα πρέπει να αναστέλλει οιαδήποτε διαδικασία εκτέλεσης που έχει κινήσει έως την έκδοση της απόφασης του αρμόδιου αυτού οργάνου, εκτός αν η αιτούσα αρχή αιτείται άλλως.»

9. Η αιτιολογική σκέψη 20 της οδηγίας 2010/24 αναφέρει, μεταξύ άλλων, ότι ο στόχος της οδηγίας είναι «η εξασφάλιση ενός ενιαίου συστήματος συνδρομής για την είσπραξη στην εσωτερική αγορά».

10. Η αιτιολογική σκέψη 21 της οδηγίας 2010/24 αναφέρει τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί πιστά τις αρχές που αναγνωρίζονται ιδίως από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.»

11. Το άρθρο 8 της οδηγίας 2010/24 φέρει τον τίτλο «Αίτηση για την κοινοποίηση ορισμένων εγγράφων σχετικών με απαιτήσεις». Οι παράγραφοί του 1 και 2 ορίζουν τα εξής:

«1. Κατόπιν αιτήσεως της αιτούσας αρχής, η προς ην η αίτηση αρχή κοινοποιεί στον αποδέκτη όλα τα έγγραφα, συμπεριλαμβανομένων των δικαστικών, που προέρχονται από το αιτούν κράτος μέλος και αναφέρονται σε απαίτηση, όπως αναφέρεται στο άρθρο 2 ή στην είσπραξή της.

Η αίτηση κοινοποίησης συνοδεύεται από τυποποιημένο έντυπο που περιέχει τουλάχιστον τις ακόλουθες πληροφορίες:

α) όνομα, διεύθυνση και άλλα δεδομένα σχετικά με τον προσδιορισμό της ταυτότητας του αποδέκτη,

β) τον σκοπό της κοινοποίησης και το χρονικό διάστημα εντός του οποίου η κοινοποίηση θα πρέπει να πραγματοποιηθεί,

γ) περιγραφή του συνημμένου εγγράφου καθώς και της φύσης και του ποσού της σχετικής απαίτησης,

δ) όνομα, διεύθυνση και άλλες λεπτομέρειες επαφής όσον αφορά:

i) το γραφείο που είναι αρμόδιο για το συνημμένο έγγραφο και, εφόσον διαφέρει,

ii) το γραφείο παροχής περαιτέρω πληροφοριών σχετικά με το κοινοποιημένο έγγραφο σχετικά με τις δυνατότητες αμφισβήτησης της υποχρέωσης καταβολής.

2. Η αιτούσα αρχή υποβάλλει αίτηση κοινοποίησης δυνάμει του παρόντος άρθρου μόνο εφόσον δεν είναι σε θέση να κοινοποιήσει το σχετικό έγγραφο σύμφωνα με τους κανόνες που διέπουν την κοινοποίηση αυτή στο αιτούν κράτος μέλος ή εφόσον η κοινοποίηση αυτή θα δημιουργούσε δυσανάλογες δυσχέρειες.»

12. Το άρθρο 14 της οδηγίας 2010/24 φέρει τον τίτλο «Διαφορές». Οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 14 έχουν ως εξής:

«1. Οι διαφορές σχετικά με την απαίτηση, τον αρχικό τίτλο, ο οποίος επιτρέπει την εκτέλεση στο αιτούν κράτος μέλος, ή τον ομοιόμορφο τίτλο, ο οποίος επιτρέπει την εκτέλεση στο προς ό η αίτηση κράτος μέλος και διαφορές σχετικά με το κύρος της κοινοποίησης από την αρμόδια αρχή του αιτούντος κράτους μέλους, εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των αρμόδιων οργάνων του αιτούντος κράτους μέλους. Αν ένα ενδιαφερόμενο μέρος αμφισβητήσει στην πορεία της διαδικασίας είσπραξης την απαίτηση, τον αρχικό τίτλο που επιτρέπει την εκτέλεση στο αιτούν κράτος μέλος ή τον ομοιόμορφο τίτλο, ο οποίος επιτρέπει την εκτέλεση στο προς ό η αίτηση κράτος μέλος, η προς ην η αίτηση αρχή πληροφορεί το μέρος αυτό ότι πρέπει να φέρει την εν λόγω αγωγή ενώπιον του αρμόδιου οργάνου του αιτούντος κράτους μέλους, σύμφωνα με το δίκαιο που ισχύει σε αυτό.

2. Διαφορές σχετικά με τα μέτρα εκτέλεσης τα οποία ελήφθησαν στο προς ό η αίτηση κράτος μέλος ή σχετικά με την εγκυρότητα της κοινοποίησης της αρμόδιας αρχής τού προς ό η αίτηση κράτους μέλους φέρονται ενώπιον του αρμόδιου οργάνου του εν λόγω κράτους μέλους σύμφωνα με τις δικές του νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις.»

III. Τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

13. Το 2002, ο Eamonn Donnellan (στο εξής: προσφεύγων), ο οποίος γεννήθηκε το 1979 στην κομητεία του Galway, Ιρλανδία, εργαζόταν ως οδηγός φορτηγού για την εταιρία TLT International Limited, με έδρα στην κομητεία του Westmeath. Τον Ιούλιο του 2002, ο προσφεύγων έλαβε εντολή από τον εργοδότη του να μεταβεί στην Ελλάδα με φορτηγό προκειμένου να παραλάβει 23 παλέτες ελαιολάδου. Στις 27 Ιουλίου 2002, ενώ ο προσφεύγων επρόκειτο να επιβιβαστεί σε οχηματαγωγό πλοίο με προορισμό την Ιταλία, επιστρέφοντας από την Ελλάδα στην Ιρλανδία, οι ελληνικές τελωνειακές αρχές διενήργησαν έλεγχο στο φορτηγό και ανακάλυψαν μεγάλο αριθμό μη δηλωθέντων πακέτων τσιγάρων[7], τα οποία ήσαν κρυμμένα μεταξύ των παλετών με ελαιόλαδο εντός του φορτηγού.

7 Στη δικογραφία εκτίθεται ότι υπήρχαν 171 800 πακέτα τέτοιων τσιγάρων.

Ο προσφεύγων τέθηκε υπό κράτηση και δύο ημέρες αργότερα καταδικάστηκε, μεταξύ άλλων, για λαθρεμπορία. Τον Οκτώβριο του 2002, το Εφετείο Πατρών (Ελλάδα) εξαφάνισε την ως άνω καταδικαστική απόφαση και διέταξε την άμεση ελευθέρωση του προσφεύγοντος, ο οποίος κατόπιν τούτου επέστρεψε στην Ιρλανδία.

14. Έξι έτη και έξι μήνες αργότερα, στις 27 Απριλίου 2009, το τελωνείο Πατρών, με πράξη καταλογισμού με ημερομηνία 27 Απριλίου 2009 (στο εξής: καταλογιστική πράξη του 2009), βεβαίωσε την επίμαχη απαίτηση εις βάρος του προσφεύγοντος. Η απαίτηση αυτή συνίστατο σε πρόστιμο ύψους 1 097 505,00 ευρώ, για το φερόμενο λαθρεμπόριο τσιγάρων, κατά παράβαση της ισχύουσας το 2002 ελληνικής τελωνειακής νομοθεσίας.

15. Στις 19 Ιουνίου 2009, η ελληνική πρεσβεία στην Ιρλανδία απέστειλε στον προσφεύγοντα «κλήση» μέσω συστημένης επιστολής, η οποία του απευθύνθηκε αναφέροντας μόνον το ονοματεπώνυμό του και το όνομα της πόλεως κατοικίας του. Η συγκεκριμένη «κλήση» ανέφερε ότι τα έγγραφα που καλούνταν να ελέγξει ο προσφεύγων προέρχονται από το ελληνικό Υπουργείο Οικονομικών. Πάντως, η «κλήση» δεν ανέφερε ότι τα έγγραφα αυτά αφορούν την επίμαχη απαίτηση.

16. Το αιτούν δικαστήριο αναφέρει ότι είναι πεπεισμένο ότι ο προσφεύγων ουδέποτε παρέλαβε την «κλήση» της 19ης Ιουνίου 2009. Υπέρ αυτού συνηγορούν οι γραπτές παρατηρήσεις της Ελληνικής Κυβερνήσεως, οι οποίες χαρακτηρίζουν την «κλήση» της 19ης Ιουνίου 2009 ως μια περίσταση κατά την οποία η ελληνική πρεσβεία επιχείρησε την επίδοση της καταλογιστικής πράξης στον προσφεύγοντα, ανεπιτυχώς, ενώ το ίδιο επανέλαβε ο εκπρόσωπος της Ελληνικής Κυβερνήσεως κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση.

17. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο εκπρόσωπος της Ελληνικής Κυβερνήσεως δεν ήταν σε θέση να ενημερώσει ως προς το αν οι ελληνικές αρχές είχαν επιπλέον διασφαλίσει την κοινοποίηση της καταλογιστικής πράξεως του 2009 στον προσφεύγοντα με τη συνδρομή της προς ην η αίτηση αρχής σύμφωνα με τα άρθρα 4 και 5 της οδηγίας 2008/55 (αίτηση παροχής πληροφοριών και κοινοποίηση, αντιστοίχως), δηλαδή τα μέτρα που ίσχυαν κατά τον κρίσιμο χρόνο. Πάντως, ουδέν στοιχείο της δικογραφίας δείχνει ότι ακολουθήθηκε η συγκεκριμένη οδός αμοιβαίας συνδρομής.

18. Η διάταξη περί παραπομπής αναφέρει ότι, κατά το ελληνικό δίκαιο, η κοινοποίηση της απαιτήσεως στον προσφεύγοντα τεκμαίρεται ότι έλαβε χώρα με τη δημοσίευση ανακοινώσεως στην *Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας* της 15ης Ιουλίου 2009. Πάντως, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο εκπρόσωπος της Ελληνικής Κυβερνήσεως υποστήριξε ότι ο προσφεύγων έλαβε πλήρη γνώση της εις βάρος του υποθέσεως αρκετά αργότερα, δηλαδή στις 14 Νοεμβρίου 2013, όταν αυτός παρέλαβε, με βεβαίωση παραλαβής, την καταλογιστική πράξη του 2009 και μετάφρασή της στην αγγλική γλώσσα [8]. Τούτο συνέβη αφότου ο προσφεύγων είχε αποταθεί, μέσω των Ιρλανδών δικηγόρων του, στην προς ην η αίτηση αρχή προκειμένου να μάθει περισσότερα όσον αφορά τον επίμαχο εκτελεστό τίτλο.

19. Ο επίμαχος εκτελεστός τίτλος κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα ένα έτος νωρίτερα, με επιστολή με ημερομηνία 14 Νοεμβρίου 2012, κατόπιν αιτήσεως εισπράξεως την οποία η αιτούσα αρχή είχε υποβάλει στην προς ην η αίτηση αρχή. Ο προσφεύγων έλαβε από την προς ην η αίτηση αρχή επιστολή η οποία έφερε τη συγκεκριμένη ημερομηνία, τον ενημέρωνε σχετικά με την επίμαχη απαίτηση και απαιτούσε την είσπραξή της, μέχρι το συνολικό ποσό του 1 507 971,88 ευρώ. Στην εν λόγω επιστολή είχε επισυναφθεί μεν αντίγραφο του επίμαχου εκτελεστού τίτλου, ο οποίος είχε εκδοθεί από την αιτούσα αρχή σύμφωνα με το άρθρο 12 της οδηγίας 2010/24, αλλά τίποτε άλλο πέραν αυτού. Η επιστολή της προς ην η αίτηση αρχής περιελάμβανε επίσης συγκεκριμένο αίτημα

8 Βλ. διάταξη περί παραπομπής, στην οποία εκτίθεται ότι ο προσφεύγων έλαβε γνώση του συνόλου των λεπτομερειών της καταλογιστικής πράξεως του 2009 μόνο μέσω επιστολής που έφερε την ημερομηνία 14 Μαρτίου 2014. Σε ολόκληρο το κείμενο των παρουσών προτάσεων θα αναφέρω την ημερομηνία που η Ελληνική Κυβέρνηση δήλωσε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση.

καταβολής του ποσού του 1 507 971,88 ευρώ εντός 30 ημερών και ανέφερε τις έννομες συνέπειες της μη συμμορφώσεως (στο εξής: απαίτηση πληρωμής). Μεταξύ των συνεπειών αυτών περιλαμβάνονταν η κίνηση διαδικασίας αναγκαστικής εκτελέσεως, καθώς και η παραπομπή της υποθέσεως στον Sheriff ή στο County Registrar προκειμένου να κατασχεθούν περιουσιακά στοιχεία του προσφεύγοντος.

20. Στις 11 Ιουνίου 2014, ο προσφεύγων, αντί να κινήσει δίκη στην Ελλάδα προκειμένου να προσβάλει την καταλογιστική πράξη του 2009 και τον επίμαχο εκτελεστό τίτλο, άσκησε ενώπιον του High Court (πρωτοβαθμίου δικαστηρίου, Ιρλανδία) προσφυγή κατά της προς ην η αίτηση αρχής ζητώντας, μεταξύ άλλων, απαλλαγή από την εκτέλεση της απαιτήσεως στην Ιρλανδία, αποζημίωση για φερόμενη προσβολή των (ιρλανδικών) συνταγματικών δικαιωμάτων του, για φερόμενη αμέλεια της προς ην η αίτηση αρχής και για φερόμενη δυσφήμισή του από την προς ην η αίτηση αρχή. Στις 12 Δεκεμβρίου 2014, ο προσφεύγων πέτυχε την έκδοση προσωρινής διαταγής αναστολής εκτελέσεως της επίμαχης απαιτήσεως στην Ιρλανδία εν αναμονή της περατώσεως της διαδικασίας ενώπιον των ιρλανδικών δικαστηρίων.

21. Στο πλαίσιο της διαδικασίας που κινήθηκε στην Ιρλανδία, ελήφθησαν υπόψη αποδεικτικά στοιχεία προερχόμενα από Έλληνα νομικό ειδικό στο δημόσιο δίκαιο, ο οποίος στις 19 Νοεμβρίου 2015 παρέσχε γραπτή γνωμοδότηση, κατά την οποία η προθεσμία που ο προσφεύγων είχε στη διάθεσή του για την άσκηση προσφυγής ενώπιον των ελληνικών δικαστηρίων είχε εκπνεύσει, βάσει του ελληνικού δικαίου, τον Οκτώβριο του 2009. Κατά τη διάταξη περί παραπομπής, τούτο οφείλεται εν μέρει στο γεγονός ότι βάσει του ελληνικού διοικητικού συστήματος η κοινοποίηση (δημοσίευση στην ελληνική γλώσσα στην *Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας* και επιχειρηθείσα επίδοση μέσω της ελληνικής πρεσβείας στην Ιρλανδία) θεωρήθηκε ότι ήταν επαρκής και δεσμευτική σύμφωνα με τις αποφάσεις 2436 και 2437 που το Συμβούλιο της Επικρατείας (Ελλάδα) εξέδωσε το 2012. Όπως προαναφέρθηκε, η δημοσίευση αυτή έλαβε χώρα στις 15 Ιουλίου 2009.

22. Στη διάταξη περί παραπομπής, το αιτούν δικαστήριο εκθέτει ότι συνήγαγε ότι προσφυγή ενώπιον των ελληνικών δικαστηρίων, η οποία θα είχε ασκηθεί μετά το από 14 Νοεμβρίου 2012 αίτημα της προς ην η αίτηση αρχής, δεν θα ευδοκιμούσε. Το συμπέρασμα αυτό αμφισβητήθηκε με τις γραπτές παρατηρήσεις της Ελληνικής Κυβερνήσεως και περαιτέρω αμφισβητήθηκε από τον εκπρόσωπό της κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση.

23. Υπό τις περιστάσεις αυτές, το High Court (πρωτοβάθμιο δικαστήριο, Ιρλανδία) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να θέσει, δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, στο Δικαστήριο το ακόλουθο ερώτημα.

«Κατά την εκτίμηση της εκτελεστότητας στην Ιρλανδία "ομοιόμορφου τίτλου, ο οποίος επιτρέπει την εκτέλεση", εκδοθέντος στις 14 Νοεμβρίου 2012 από το τελωνείο Πατρών για την είσπραξη διοικητικών ποινών και προστίμων ανερχομένων στο ποσό του 1 097 505,00 ευρώ, που επιβλήθηκαν στις 15 Ιουλίου 2009 λόγω εικαζόμενης λαθρεμπορίας τελεσθείσας στις 26 Ιουλίου 2002, εμποδίζει το άρθρο 14, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 2010/24 το High Court (πρωτοβάθμιο δικαστήριο, Ιρλανδία) να:

i) αντλήσει τις συνέπειες του δικαιώματος για πραγματική προσφυγή και δίκαιη δίκη εντός ευλόγου προθεσμίας, στην περίπτωση πολίτη της Ιρλανδίας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε σχέση με αίτηση για εκτέλεση αποφάσεως;

ii) λάβει υπόψη τους σκοπούς της οδηγίας 2010/24 περί παροχής αμοιβαίας συνδρομής (αιτιολογική σκέψη 20 της οδηγίας 2010/24) και εκπληρώσεως της υποχρεώσεως παροχής ευρύτερης συνδρομής απορρέουσας από την ΕΣΔΑ (αιτιολογική σκέψη 17 της οδηγίας 2010/24), όπως το δικαίωμα των πολιτών για πραγματική προσφυγή δυνάμει του άρθρου 47 του Χάρτη και του άρθρου 13 της ΕΣΔΑ;

iii) λάβει υπόψη την πλήρη αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ένωσης για τους πολίτες του;»

24. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν ο προσφεύγων, η προς ην η αίτηση αρχή, η Ελληνική Κυβέρνηση και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Άπαντες παρέστησαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η οποία διεξήχθη στις 18 Ιανουαρίου 2018.

IV. Περίληψη των παρατηρήσεων που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο

25. Ο προσφεύγων αναγνωρίζει ότι, κατά τα φαινόμενα, το γράμμα του άρθρου 14, παράγραφος 1, της οδηγίας 2010/24 επιτάσσει όπως τα ζητήματα ως προς την απαίτηση και την κοινοποίηση της αρχικής καταλογιστικής πράξεως ή του ομοιόμορφου τίτλου που επιτρέπει την εκτέλεση εξετάζονται στο αιτούν κράτος μέλος (εν προκειμένω την Ελλάδα), και ότι το άρθρο 14, παράγραφος 2, ορίζει ότι οι διαφορές σχετικά με τα μέτρα εκτελέσεως που λαμβάνονται στο προς ό η αίτηση κράτος μέλος πρέπει να φέρονται ενώπιον του αρμοδίου οργάνου αυτού του κράτους μέλους. Ωστόσο, ο προσφεύγων επισημαίνει ότι στην απόφαση Kyrian[9] το Δικαστήριο έκρινε ότι από το γράμμα της εν λόγω οδηγίας χωρούν εξαιρέσεις προκειμένου να διασφαλιστεί η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ότι υπέρ των απόψεών του συνηγορεί η απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση Kyrian.

26. Ο προσφεύγων παραπέμπει, μεταξύ άλλων, σε ορισμένες σκέψεις της αποφάσεως Kyrian όπου κρίθηκε ότι ο σύμφυτος με την οδηγία 76/308 σκοπός αποτελεσματικής κοινοποιήσεως όλων των πράξεων και αποφάσεων δεν μπορεί να επιτευχθεί αν δεν γίνονται σεβαστά τα νόμιμα συμφέροντα των αποδεκτών των εν λόγω κοινοποιήσεων[10]· ότι μια από τις λειτουργίες που επιτελεί η κοινοποίηση είναι να παρέχει στον αποδέκτη τη δυνατότητα να υπερασπισθεί τα δικαιώματά του[11]· ότι τόσο το αντικείμενο της αιτήσεως συνδρομής όσο και η βάση επί της οποίας αυτή υποβλήθηκε πρέπει να μπορούν να προσδιορισθούν με βεβαιότητα[12] (όπερ, στην υπόθεση Kyrian, σήμαινε ότι η κοινοποίηση έπρεπε να γίνει στην επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο είχε την έδρα της η προς ην η αίτηση αρχή)[13] καθώς και ότι, δεδομένου ότι η οδηγία 76/308 δεν προβλέπει τις συνέπειες της μη συμμορφώσεως προς την απαίτηση αυτή, «απόκειται στον εθνικό δικαστή να εφαρμόσει το εσωτερικό δίκαιο, μεριμνώντας ταυτοχρόνως για τη διασφάλιση της πλήρους αποτελεσματικότητας των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου, με ενδεχόμενη συνέπεια να χρειαστεί να ερμηνεύσει μίαν εθνική ρύθμιση η οποία θεσπίσθηκε λαμβανομένης υπόψη, αποκλειστικώς και μόνον, μιας αμιγώς εσωτερικής καταστάσεως, προκειμένου να την εφαρμόσει στην επίμαχη κατάσταση που έχει διασυνοριακό χαρακτήρα»[14].

27. Ο προσφεύγων επισημαίνει ότι δεν αμφισβητείται ότι ο ίδιος δεν γνώριζε την ύπαρξη της απαιτήσεως μέχρι τις 14 Νοεμβρίου 2012, και υποστηρίζει ότι στερήθηκε δις του δικαιώματός του ακροάσεως/δικαιώματός του για δίκαιη δίκη, υπό την έννοια ότι ουδέποτε ενημερώθηκε σχετικά με την αρχική διαδικασία ακροάσεως που έλαβε χώρα στην Ελλάδα[15] και ότι δεν ενημερώθηκε για την ύπαρξη της καταλογιστικής πράξεως του 2009 προκειμένου να ασκήσει προσφυγή κατ' αυτής, καθώς και ότι, κατά το ιρλανδικό δίκαιο, η απαγόρευση της συμμετοχής σε διαδικασία και η μη κοινοποίηση αποφάσεως όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη καθιστούν την εν λόγω απόφαση ανεπίδεκτη εκτελέσεως. Ο προσφεύγων υπογραμμίζει ότι στο αιτούν εθνικό δικαστήριο προβλήθηκε ο ισχυρισμός ότι εκ μέρους των ελληνικών αρχών ουδεμία προσπάθεια καταβλήθηκε να χρησιμοποιηθεί οποιοσδήποτε ευρωπαϊκός μηχανισμός για την επίδοση εγγράφων προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι ο προσφεύγων θα ελάμβανε γνώση της καταλογιστικής πράξεως του 2009 και ότι ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου δεν προσκομίστηκε καμία απόδειξη περί του αντιθέτου.

9 Απόφαση της 14ης Ιανουαρίου 2010 (C-233/08, EU:C:2010:11).

10 Όπ.π. (σκέψη 57 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

11 Όπ.π. (σκέψη 58).

12 Όπ.π. (σκέψη 59).

13 Όπ.π. (σκέψη 60).

14 Όπ.π. (σκέψη 61), όπου γίνεται παραπομπή στην απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2005, Leffler (C-443/03, EU:C:2005:665).

15 Τούτο αμφισβητήθηκε από τον εκπρόσωπο της Ελληνικής Κυβερνήσεως κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση. Βλ. σημείο 76 των παρουσών προτάσεων.

28. Περαιτέρω, ο προσφεύγων επικαλείται τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ, κατά την οποία οι διάδικοι πρέπει να καλούνται στο δικαστήριο κατά τρόπο ο οποίος τους παρέχει όχι μόνο τη δυνατότητα να γνωρίζουν τον χρόνο και τον τόπο όπου θα λάβει χώρα η επ' ακροατηρίου συζήτηση αλλά και επαρκή χρόνο για να προετοιμάσουν την υπόθεσή τους και να παραστούν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση και ότι η τυπική αποστολή της σχετικής κλήσεως, χωρίς τη βεβαιότητα ότι αυτή θα παραληφθεί εγκαίρως από τον ενδιαφερόμενο, δεν μπορεί να θεωρηθεί προσήκουσα κοινοποίηση [16]. Επιπλέον, ο προσφεύγων παραπέμπει στην απόφαση στην υπόθεση Καπετάνιος κ.λπ. κατά Ελλάδας [17], όπου το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έκρινε ότι η επιβολή διοικητικών προστίμων σε ιδιώτες εγκαλούμενους για λαθρεμπόριο οι οποίοι είχαν απαλλαγεί από την κατηγορία διαπράξεως ποινικού αδικήματος συνιστά παράβαση του άρθρου 6, παράγραφος 2, της ΕΣΔΑ σχετικά με το τεκμήριο αθωότητας και του άρθρου 4 του πρωτοκόλλου αριθ. 7 σχετικά με το δικαίωμα ενός προσώπου να μη δικάζεται ή να μην τιμωρείται δύο φορές. Τέλος, ο προσφεύγων διερωτάται αν, υπό το πρίσμα της αποφάσεως Καπετάνιος κ.λπ. κατά Ελλάδας, πρόστιμο το οποίο ανέρχεται στο ύψος του επίμαχου εν προκειμένω προστίμου μπορεί να χαρακτηριστεί ως πρόστιμο διοικητικού χαρακτήρα ή είναι πρόστιμο ποινικής φύσεως.

29. Η προς ην η αίτηση αρχή τονίζει ότι ο επίμαχος εκτελεστός τίτλος συντάχθηκε στην αγγλική γλώσσα με ημερομηνία εκδόσεως τη 14η Νοεμβρίου 2012 και επιδόθηκε στον προσφεύγοντα μέσω επιστολής που έφερε την ίδια ημερομηνία. Στην κύρια δίκη, ουδεμία αιτίαση προβλήθηκε σχετικά με τη μορφή ή το περιεχόμενο του επίμαχου εκτελεστού τίτλου ή σχετικά με οποιοδήποτε μέτρο που ελήφθη στην Ιρλανδία από την προς ην η αίτηση αρχή. Στο πλαίσιο κατ' αντιπαράσταση εξετάσεως στις 27 Οκτωβρίου 2015, ο προσφεύγων επιβεβαίωσε ότι είχε κατανοήσει τον επίμαχο εκτελεστό τίτλο καθώς και ότι του είχε γνωστοποιηθεί ότι οποιαδήποτε αμφισβήτηση σχετικά με την περιλαμβανόμενη σε εκείνον τον τίτλο απαίτηση έπρεπε να στραφεί κατά της αιτούσας αρχής στην Ελλάδα. Ο προσφεύγων επιβεβαίωσε επίσης ότι του είχε γνωστοποιηθεί η διεύθυνση της αιτούσας αρχής στην Ελλάδα και ότι η προς ην η αίτηση αρχή στην Ιρλανδία εξέθεσε σε αυτόν ότι η ίδια δεν επρόκειτο να λάβει κανένα περαιτέρω μέτρο για όσο χρονικό διάστημα θα εκκρεμούσε το ζήτημα με την αιτούσα αρχή.

30. Παρ' όλα αυτά, στις 11 Ιουνίου 2014, ο προσφεύγων άσκησε προσφυγή ενώπιον των ιρλανδικών δικαστηρίων, η οποία οδήγησε στην έκδοση της διατάξεως περί παραπομπής.

31. Η προς ην η αίτηση αρχή διατείνεται ότι είναι προφανές ότι κατά το άρθρο 14 της οδηγίας 2010/24, τόσο βάσει του γράμματος της εν λόγω διατάξεως όσο και βάσει των αιτιολογικών σκέψεων 12 και 20 της οδηγίας 2010/24, αιτιάσεις όπως αυτές που προβάλλει ο προσφεύγων έπρεπε να προβληθούν στην Ελλάδα. Αντίθετη κρίση θα έθιγε σοβαρά το νομοθετικό πλαίσιο που θέσπισε η οδηγία 2010/24 και θα υπονόμευε το σύστημα αμοιβαίας συνδρομής, και ιδίως το άρθρο 12 της οδηγίας 2010/24. Υπό αυτό το πρίσμα, τα ζητήματα ως προς το από διαδικαστικής και ουσιαστικής απόψεως κύρος του επίμαχου εκτελεστού τίτλου, συμπεριλαμβανομένων των ζητημάτων σχετικά με τον Χάρτη, πρέπει να τεθούν ενώπιον των ελληνικών δικαστηρίων.

16 Απόφαση του ΕΔΔΑ της 1ης Μαρτίου 2012, Kolegovy κατά Ρωσίας (CE:ECHR:2012:0301JUD001522605, § 40).

17 Απόφαση του ΕΔΔΑ της 30ής Απριλίου 2015, Καπετάνιος κ.λπ. κατά Ελλάδας (CE:ECHR:2015:0430JUD000345312).

32. Η προς ην η αίτηση αρχή υποστηρίζει ότι, δεδομένου ότι ο προσφεύγων δεν αμφισβήτησε τον επίμαχο εκτελεστό τίτλο στην Ελλάδα, η ίδια δεσμευόταν από το άρθρο 13, παράγραφος 1, της οδηγίας 2010/24 να αντιμετωπίσει τη σχετική απαίτηση ως εάν επρόκειτο για απαίτηση που γεννήθηκε βάσει του ιρλανδικού δικαίου. Αν ο προσφεύγων αποφάσιζε τώρα να προβεί σε δικαστικές ενέργειες προκειμένου να αμφισβητήσει ή προσβάλει τον επίμαχο εκτελεστό τίτλο, οποιαδήποτε περαιτέρω διαδικασία κινηθείσα από την προς ην η αίτηση αρχή θα αναστελλόταν αυτομάτως βάσει του ιρλανδικού δικαίου[18].

33. Η προς ην η αίτηση αρχή υποστηρίζει ότι η απόφαση Kyrian είναι διαφορετική από την υπό κρίση υπόθεση επειδή αφορά μια κατάσταση όπου αιτίαση σχετικά με την κοινοποίηση από την προς ην η αίτηση αρχή είχε προβληθεί λόγω του ότι η κοινοποίηση είχε πραγματοποιηθεί σε γλώσσα (τα γερμανικά) η οποία ούτε ήταν επίσημη γλώσσα του προς ό η αίτηση κράτους μέλους (στην υπόθεση Kyrian ήταν η Τσεχική Δημοκρατία) ούτε ήταν κατανοητή από τον αποδέκτη. Η επίμαχη στην κύρια δίκη κοινοποίηση ήταν διατυπωμένη στην αγγλική γλώσσα και ο προσφεύγων, σε αντίθεση με τον προσφεύγοντα στην υπόθεση Kyrian, δεν την αμφισβητεί. Εξάλλου, μολονότι η προς ην η αίτηση αρχή αναγνωρίζει ότι τίτλοι που επιτρέπουν την εκτέλεση μπορούν, κατ' εξαίρεση, να μη ληφθούν υπόψη, οι περιστάσεις αυτές πρέπει κατά κάποιον τρόπο να συνδέονται με τον ίδιο τον τίτλο, όπως η γλώσσα στην οποία αυτός έχει διατυπωθεί ή το πρόσωπο στο οποίο κοινοποιήθηκε, και όχι μια σχετική με τα πραγματικά περιστατικά διαφορά ως προς το βάσιμο της υποκείμενης απαιτήσεως.

34. Η προς ην η αίτηση αρχή σημειώνει ότι τα αποδεικτικά στοιχεία εμπειρογνώμονα που υποβλήθηκαν ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου από Έλληνα νομικό ελήφθησαν υπόψη παρά τις αντιρρήσεις της και επίσης αμφισβητεί ότι τα στοιχεία αυτά αποδεικνύουν πέραν πάσης αμφιβολίας ότι η άσκηση προσφυγής στην Ελλάδα ήταν καταδικασμένη σε αποτυχία. Ο προσφεύγων δύναται να προβάλει προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ενώπιον των ελληνικών δικαστηρίων και, εν ανάγκη, να επιτύχει την υποβολή αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως προς το Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ από ελληνικό δικαστήριο του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα.

35. Τέλος, η προς ην η αίτηση αρχή αμφισβητεί ότι τεκμαίρεται άνευ ετέρου ότι η πλημμελής επίδοση συνιστά, σε κάθε περίπτωση, αμάχητο αμυντικό ισχυρισμό κατά το ιρλανδικό δίκαιο.

36. Η Ελληνική Κυβέρνηση διαφωνεί ως προς το ότι ο προσφεύγων θα εμποδιζόταν να ασκήσει τα θεμελιώδη δικαιώματά του, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής, αν είχε προσβάλει την καταλογιστική πράξη του 2009 στην Ελλάδα. Κατά πάγια νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, μολονότι το άρθρο 66, παράγραφος 1, περίπτωση Α, υποπερίπτωση α, του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας προβλέπει ότι η προθεσμία ασκήσεως προσφυγής αρχίζει, κατά κανόνα, από την κατά νόμο επίδοση της πράξεως στο ενδιαφερόμενο πρόσωπο, η προθεσμία αυτή είναι δυνατόν να εκκινεί από το χρονικό σημείο στο οποίο αποδεδειγμένως το ενδιαφερόμενο πρόσωπο έλαβε πλήρη γνώση του περιεχομένου της προσβαλλομένης πράξεως, είτε όταν η προβλεπόμενη κοινοποίηση δεν πραγματοποιήθηκε είτε όταν πραγματοποιήθηκε αλλά ήταν παράνομη[19]. Η Ελληνική Κυβέρνηση παραπέμπει επίσης στη σχετική νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου[20].

18 Η προς ην η αίτηση αρχή αναφέρει το άρθρο 13, παράγραφος 1, της κανονιστικής αποφάσεως Statutory Instrument No 643/2011, European Union (Mutual Assistance for Recovery of Claims relating to Taxes, Duties and Other Measures) Regulations 2011 (*Iris Oifigiúil*, 16 Δεκεμβρίου 2011).

19 Η Ελληνική Κυβέρνηση αναφέρεται στις αποφάσεις 986/2016, 169/2015, 3575-7/2013, 7μ. 2436-7/2012, Ολομ. 2034-6/2011, 193, 1309/2006, 3696/2005, 627/2002, 7μ. 3761/1999, 537-540/1998, 3220/1990, βλ. Συμβούλιο της Επικρατείας 1797/2000, 589, 2188/1972.

20 Αποφάσεις του ΕΔΔΑ της 14ης Ιανουαρίου 2010, Popovitsi κατά Ελλάδας (CE:ECHR:2010:0114JUD005345107), και της 28ης Μαΐου 2009, Elyasin κατά Ελλάδας (CE:ECHR:2009:0528JUD004692906).

37. Η Ελληνική Κυβέρνηση αμφισβητεί τη σκέψη 16 της διατάξεως περί παραπομπής επειδή τα έγγραφα που απεστάλησαν στην ελληνική πρεσβεία στην Ιρλανδία, τα οποία αναγνωρίζει ότι δεν κοινοποιήθηκαν επιτυχώς, ήσαν όντως διατυπωμένα στην αγγλική γλώσσα [21].

38. Η διάταξη περί παραπομπής στηρίζεται στην εσφαλμένη παραδοχή του αιτούντος δικαστηρίου ότι υπήρχαν σαφή στοιχεία ως προς το ότι η διαδικασία εισπράξεως του προστίμου στην Ιρλανδία θα συνιστούσε προσβολή των δικαιωμάτων που ο προσφεύγων έχει κατά το άρθρο 47 του Χάρτη και κατά το άρθρο 6 της ΕΣΔΑ.

39. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο εκπρόσωπος της Ελληνικής Κυβερνήσεως εξέθεσε ότι σε περίπτωση μη επιδόσεως εγγράφου, όπως συνέβη στην υπόθεση της κύριας δίκης, ή σε περίπτωση μη νόμιμης επιδόσεως, η προθεσμία ασκήσεως προσφυγής στην Ελλάδα αρχίζει μόνον όταν ο αποδέκτης της πράξεως λάβει πλήρη γνώση των εις βάρος του αιτιάσεων. Επιδόσεις που δεν πληρούν τις ως άνω προϋποθέσεις μπορούν να ακυρωθούν ως εκπρόθεσμες, και ο Έλληνας δικαστής δύναται να κρίνει ότι η σχετική προθεσμία αρχίζει μόνον όταν ο αποδέκτης της πράξεως έχει πραγματική και πλήρη γνώση του περιεχομένου της απαιτήσεως. Έτσι, ο προσφεύγων θα μπορούσε πάνω σε αυτή τη βάση να ζητήσει από το Συμβούλιο της Επικρατείας την επανεκκίνηση της διαδικασίας όταν, στις 14 Νοεμβρίου 2013, παρέλαβε αγγλική μετάφραση της καταλογιστικής πράξεως του 2009, αλλά ο ίδιος ουδέποτε προέβη στην ενέργεια αυτή. Αν το έπραττε τώρα, θα ήταν όντως εκπρόθεσμος.

40. Τέλος, ο νομικός εμπειρογνώμων τον οποίον έλαβε υπόψη το αιτούν εθνικό δικαστήριο δεν αναφέρθηκε στη σχετική νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Αρείου Πάγου (Ελλάδα) ή του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου η οποία παρατίθεται στις γραπτές παρατηρήσεις της Ελληνικής Κυβερνήσεως.

41. Η Επιτροπή τονίζει ότι οι αρχές της αμοιβαίας εμπιστοσύνης και της αμοιβαίας αναγνωρίσεως απαιτούν από κάθε κράτος μέλος να θεωρεί ότι, πέραν εξαιρετικών περιπτώσεων, τα άλλα κράτη μέλη συμμορφώνονται με το δίκαιο της Ένωσης και ιδίως με τα θεμελιώδη δικαιώματα που αναγνωρίζονται από το δίκαιο της Ένωσης [22]. Η αρχή της αμοιβαίας αναγνωρίσεως υλοποιείται στα άρθρα 10, παράγραφος 1, και 13 της οδηγίας 2010/24, κατά τα οποία τα κράτη μέλη είναι, κατ' αρχήν, υποχρεωμένα να εισπράττουν τις απαιτήσεις για τις οποίες υποβάλλεται σχετική αίτηση και οι οποίες αποτελούν το αντικείμενο τίτλου που επιτρέπει την εκτέλεση.

42. Πάντως, η συμμόρφωση προς το άρθρο 47 του Χάρτη είναι υποχρεωτική για τα κράτη μέλη και, συνεπώς, για τα δικαστήριά τους όταν αυτά εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης, πράγμα το οποίο συμβαίνει όταν τα κράτη μέλη εκτελούν αίτηση εισπράξεως απαιτήσεως η οποία προέρχεται από τίτλο που επιτρέπει την εκτέλεση [23].

43. Όσον αφορά το ζήτημα αυτό, το Δικαστήριο έχει δεχθεί ότι οι αρχές της αμοιβαίας αναγνωρίσεως και της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών υπόκεινται σε περιορισμούς «υπό εξαιρετικές περιστάσεις», ιδίως όταν τούτο είναι απαραίτητο προκειμένου να εξασφαλισθεί ο σεβασμός θεμελιωδών δικαιωμάτων [24].

21 Στη σκέψη 16 της διατάξεως περί παραπομπής εκτίθεται ότι «από τα αποδεικτικά στοιχεία που έχει στη διάθεσή του το αιτούν δικαστήριο προκύπτει ότι τα έγγραφα αυτά ήταν διατυπωμένα στην ελληνική γλώσσα».

22 Η Επιτροπή παραπέμπει στη γνωμοδότηση 2/13 (Προσχώρηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην ΕΣΔΑ) της 18ης Δεκεμβρίου 2014 (EU:C:2014:2454, σκέψη 191) και στην απόφαση της 5ης Απριλίου 2016, Aranyosi και Căldăraru (C-404/15 και C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, σκέψη 78).

23 Η Επιτροπή παραπέμπει, κατ' αναλογία, στην απόφαση της 5ης Απριλίου 2016, Aranyosi και Căldăraru (C-404/15 και C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, σκέψη 84).

24 Αποφάσεις της 21ης Δεκεμβρίου 2011, N.S. (C-411/10 και C-493/10, EU:C:2011:865, σκέψεις 80 έως 82), και της 5ης Απριλίου 2016, Aranyosi και Căldăraru (C-404/15 και C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, σκέψεις 82 και 83).

44. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι, στο πλαίσιο της αναγνωρίσεως και εκτελέσεως αλλοδαπών δικαστικών αποφάσεων, ο νομοθέτης της Ένωσης έχει επιτύχει να συγκεράσει την τήρηση των δικαιωμάτων άμυνας και πραγματικής προσφυγής με την αρχή της αμοιβαίας αναγνωρίσεως[25].

45. Περαιτέρω, η Επιτροπή επικαλείται το χωρίο της αποφάσεως Kyrian κατά το οποίο τα δικαστήρια του προς ό η αίτηση κράτους μέλους μπορούν, κατ' εξαίρεση, να εξετάσουν αν η εκτέλεση του εκδοθέντος δυνάμει του άρθρου 12 της οδηγίας 2010/24 ομοιόμορφου τίτλου που επιτρέπει την εκτέλεση αντίκειται στη δημόσια τάξη[26], σε συνδυασμό με την απόφαση που το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου εξέδωσε στην υπόθεση Avotiņš κατά Λετονίας[27]. Κατά την Επιτροπή, η απόφαση αυτή μπορεί να άρει το δίλημμα που ανέκυψε στην υπόθεση της κύριας δίκης.

46. Εφαρμοζομένων σε μια υπόθεση όπως η παρούσα των αρχών που διατυπώθηκαν με την απόφαση Avotiņš κατά Λετονίας όσον αφορά το άρθρο 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ και το δικαίωμα για δίκαιη δίκη, έπεται ότι, συνήθως, το προς ό η αίτηση κράτος μέλος δεν δύναται να εξετάσει το κύρος ή την εκτελεστότητα του σχετικού τίτλου όταν ο προσφεύγων δεν έχει εξαντλήσει τα προβλεπόμενα από το εσωτερικό δίκαιο ένδικα βοηθήματα. Πάντως, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όταν το δικαστήριο του προς ό η αίτηση κράτους έχει πεισθεί πέραν πάσης εύλογης αμφιβολίας ότι στο αιτούν κράτος μέλος ο ενδιαφερόμενος δεν διαθέτει αποτελεσματικό ένδικο βοήθημα, τότε ο προβλεπόμενος από το άρθρο 14 της οδηγίας 2010/24 καταμερισμός ρόλων δεν θα μπορεί να εφαρμοστεί[28]. Κατά συνέπεια, τα δικαστήρια του προς ό η αίτηση κράτους μέλους μπορούν, κατ' εξαίρεση, να ελέγχουν αν η εκτέλεση του σχετικού τίτλου ενδέχεται να οδηγήσει, ιδίως, σε πρόδηλη προσβολή του θεμελιώδους δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας κατά το άρθρο 47, πρώτο εδάφιο, του Χάρτη και σε κατάφωρη αρνησιδικία και, σε αυτή την περίπτωση, μπορούν να αρνηθούν την εκτέλεση της αιτήσεως εισπράξεως της απαιτήσεως.

47. Πάντως, η εξ αυτού του λόγου άρνηση εκτελέσεως της αιτήσεως συνιστά μέτρο έσχατης ανάγκης και ο πήχης είναι πολύ ψηλά. Το δικαστήριο του προς ό η αίτηση κράτους θα πρέπει να έχει στην κατοχή του αποδεικτικά στοιχεία από τα οποία αποδεικνύεται πέραν πάσης εύλογης αμφιβολίας ότι ο ενδιαφερόμενος δεν διαθέτει αποτελεσματικό ένδικο βοήθημα, και θα πρέπει να έχει προβεί σε όλες τις εύλογες ενέργειες προκειμένου να καταλήξει στο συμπέρασμα αυτό, συμπεριλαμβανομένης της υποβολής αιτήσεως παροχής πληροφοριών από τις αρμόδιες αρχές του αιτούντος κράτους μέλους[29].

V. Ανάλυση

48. Στηριζόμενος στην ακόλουθη ανάλυση, έχω καταλήξει στο συμπέρασμα ότι στο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί αρνητική απάντηση. Τούτο όμως στηρίζεται σε πλημμέλειες που σημειώθηκαν στη διαδικασία που προβλέπεται από την οδηγία 2010/24 και τον πρόδρομό της, ήτοι την οδηγία 2008/55, και όχι στην εφαρμογή ενός νομικού κριτηρίου, όπως πρότεινε η Επιτροπή, το οποίο εδράζεται σε ατεκμηρίωτες αμφιβολίες ως προς το ότι ο προσφεύγων θα στερούνταν του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής αν είχε κινήσει δίκη στην Ελλάδα.

25 Η Επιτροπή επικαλείται το άρθρο 45, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 1215/2012 για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2012, L 351, σ. 1).

26 Απόφαση της 14ης Ιανουαρίου 2010, Kyrian (C-233/08, EU:C:2010:11, σκέψη 42).

27 Απόφαση του ΕΔΔΑ της 23ης Μαΐου 2016, Avotiņš κατά Λετονίας (CE:ECHR:2016:0523JUD001750207).

28 Η Επιτροπή παραπέμπει (κατ' αναλογία) στην απόφαση του ΕΔΔΑ της 23ης Μαΐου 2016, Avotiņš κατά Λετονίας (CE:ECHR:2016:0523JUD001750207, §§ 121 επ.)

29 Η Επιτροπή επικαλείται, κατ' αναλογία, την απόφαση της 5ης Απριλίου 2016, Aranyosi και Căldăraru (C-404/15 και C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, σκέψεις 91 έως 95).

Α. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

1. Η αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης

49. Σύμφωνα με την αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, τα κράτη μέλη πρέπει «εκτός από εξαιρετικές περιστάσεις» να θεωρούν ότι «όλα τα λοιπά κράτη μέλη τηρούν το δίκαιο της Ένωσης και, ειδικότερα, ότι σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα που είναι αναγνωρισμένα από το δίκαιο αυτό» [30]. Πάντως, το Δικαστήριο έχει δεχθεί ότι από την αρχή αυτή χωρούν εξαιρέσεις. Για παράδειγμα, έχει ταχθεί υπέρ της υπάρξεως τέτοιων εξαιρέσεων στο πλαίσιο της ενωσιακής νομοθεσίας για τη μετανάστευση και το άσυλο και για την αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις, στην περίπτωση συστηματικών ή γενικευμένων ελλείψεων σε κράτος μέλος, με συνέπεια τη δημιουργία πραγματικού κινδύνου εκθέσεως του ενδιαφερομένου ή των ενδιαφερομένων σε προσβολή ορισμένων διασφαλιζομένων από τον Χάρτη δικαιωμάτων αν εφαρμοζόταν αυτομάτως η αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης [31].

50. Το Δικαστήριο έχει επίσης κρίνει, στο πλαίσιο της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ότι η για λόγους δημοσίας τάξεως εξαίρεση από την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεως εκδοθείσας από δικαστήριο κράτους μέλους, εξαίρεση η οποία προβλεπόταν από το άρθρο 34, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις [32], και τώρα αποτυπώνεται στο άρθρο 45, παράγραφος 1, στοιχείο α′, του κανονισμού 1215/2012 [33], έχει εφαρμογή στην περίπτωση πρόδηλης παραβάσεως κανόνα δικαίου ο οποίος θεωρείται ουσιώδης στην έννομη τάξη της Ένωσης, και επομένως στην έννομη τάξη του κράτους μέλους αναγνωρίσεως, ή πρόδηλης προσβολής δικαιώματος το οποίο αναγνωρίζεται ως θεμελιώδες στην έννομη αυτή τάξη [34].

51. Πάντως, ουδέν στοιχείο της δικογραφίας δείχνει ότι υπάρχουν περιπτώσεις μη συμμορφώσεως της Ελλάδας όσον αφορά το δικαίωμα δίκαιης δίκης ή το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής κατά το άρθρο 47 του Χάρτη σε βαθμό τέτοιον ώστε, υπό τις περιστάσεις της υποθέσεως της κύριας δίκης, να είναι επιβεβλημένη η εισαγωγή εξαιρέσεως από την αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης στο πλαίσιο της οδηγίας 2010/24 [35].

52. Για παράδειγμα, βάσει των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της κύριας δίκης, δεν υπάρχει απόδειξη αποκλεισμού του προσφεύγοντος από τη συμμετοχή σε δίκες ενώπιον των ελληνικών δικαστηρίων [36]. Ακόμη και αν υπήρχε δικαιολογημένη παρανόηση εκ μέρους των ιρλανδικών δικαστηρίων ότι το δίκαιο της Ένωσης ή το εθνικό δίκαιο, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων σχετικά με τις προθεσμίες για την άσκηση προσφυγής, θα είχαν εφαρμοστεί εσφαλμένως αν ο προσφεύγων είχε προσφύγει στα ελληνικά και όχι στα ιρλανδικά δικαστήρια, τούτο, από μόνο του,

30 Γνωμοδότηση 2/13 (Προσχώρηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην ΕΣΔΑ) της 18ης Δεκεμβρίου 2014 (EU:C:2014:2454, σκέψη 191).

31 Στο πλαίσιο της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις, βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 5ης Απριλίου 2016, Aranyosi και Căldăraru (C-404/15 και C-659/15 PPU, EU:C:2016:198). Στο πλαίσιο του δικαίου για τη μετανάστευση και το άσυλο, βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, N.S. (C-411/10 και C-493/10, EU:C:2011:865).

32 ΕΕ 2001, L 12, σ. 1.

33 ΕΕ 2012, L 351, σ. 1.

34 Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 16ης Ιουλίου 2015, Diaego Brands (C-681/13, EU:C:2015:471, σκέψη 44 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Βλ., ομοίως, απόφαση της 19ης Νοεμβρίου 2015, P (C-455/15 PPU, EU:C:2015:763, σκέψη 39).

35 Βλ. απόφαση της 5ης Απριλίου 2016, Aranyosi και Căldăraru (C-404/15 και C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, σκέψη 88). Στη διάταξη περί παραπομπής γίνεται συνοπτική αναφορά στο γεγονός ότι το αιτούν δικαστήριο έχει αμφιβολίες ως προς το αν στην Ελλάδα ο προσφεύγων έχει δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και δικαίωμα ακροάσεως εντός ευλόγου χρόνου λόγω της παρελεύσεως υπερβολικά μεγάλου χρονικού διαστήματος μέχρι σήμερα, αλλά το συγκεκριμένο ζήτημα δεν αναπτύχθηκε με τις γραπτές ή με τις προφορικές παρατηρήσεις.

36 Το σενάριο αυτό εξετάστηκε στην απόφαση της 2ας Απριλίου 2009, Gambazzi (C-394/07, EU:C:2009:219, σκέψεις 27 και 33 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

δεν είναι αρκετό ώστε να αποκλειστούν τα ελληνικά δικαστήρια, βάσει εξαιρέσεως από την αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, ως το κατάλληλο forum για την προσβολή του επίμαχου εκτελεστού τίτλου, όπως προβλέπεται από το γράμμα του άρθρου 14 και της αιτιολογικής σκέψεως 12 της οδηγίας 2010/24[37].

2. Η απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση Kyrian

53. Πάντως, δέχομαι ότι ο νομικός κανόνας που το Δικαστήριο διατύπωσε στην απόφαση Kyrian αποτελεί το σημείο αναφοράς για την επίλυση των νομικών ζητημάτων που ανέκυψαν στην κύρια δίκη.

54. Στην υπόθεση εκείνη, είχε ζητηθεί να εξετάσει το Δικαστήριο τις συνέπειες της μη χορηγήσεως των σχετικών εγγράφων από τη (γερμανική) αιτούσα αρχή στον M. Kyrian, Τσέχο υπήκοο κάτοικο Τσεχικής Δημοκρατίας, σε γλώσσα κατανοητή από τον ίδιο. Είχε εξ αυτού του γεγονότος ο M. Kyrian το δικαίωμα να προσβάλει την εκτέλεση της σχετικής απαιτήσεως ενώπιον των τσεχικών και όχι των γερμανικών δικαστηρίων, μολονότι το γράμμα του άρθρου 12, παράγραφοι 1 και 3, της οδηγίας 76/308, ήτοι του μέτρου που ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο και τώρα αποτυπώνεται στο άρθρο 14 της οδηγίας 2010/24, υποδείκνυε ότι ο M. Kyrian υποχρεούνταν να ασκήσει την προσφυγή του ενώπιον των γερμανικών δικαστηρίων;

55. Στην απόφαση Kyrian, το Δικαστήριο έκρινε, πρώτον, ότι, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, τα δικαστήρια του κράτους μέλους όπου εδρεύει η προς ην η αίτηση αρχή μπορούν να εξετάζουν αν η εκτέλεση του σχετικού τίτλου μπορεί να προσβάλει τη δημόσια τάξη αυτού του κράτους μέλους και, εν ανάγκη, να απορρίψουν εν όλω ή εν μέρει την αίτηση συνδρομής ή να εξαρτήσουν την παροχή της από ορισμένες προϋποθέσεις[38].

56. Δεύτερον, και χωρίς να προβεί σε περαιτέρω ανάλυση της προεκτεθείσας εξαιρέσεως, το Δικαστήριο έκρινε ότι τα δικαστήρια του κράτους μέλους όπου εδρεύει η προς ην η αίτηση αρχή είναι αρμόδια να ελέγχουν αν ο τίτλος που επιτρέπει την εκτέλεση της απαιτήσεως έχει κοινοποιηθεί προσηκόντως στον οφειλέτη. Ερμηνεύοντας τον όρο «μέτρο εκτελέσεως» στο άρθρο 12, παράγραφος 3, της οδηγίας 76/308, το οποίο τώρα αντικατοπτρίζεται στο άρθρο 14, παράγραφος 2, της οδηγίας 2010/24, το Δικαστήριο επισήμανε ότι κατά το άρθρο 5 της οδηγίας 76/308, το οποίο τώρα αντικατοπτρίζεται στο άρθρο 8 της οδηγίας 2010/24, το πρώτο στάδιο της διαδικασίας εκτελέσεως, στο πλαίσιο της αμοιβαίας συνδρομής, συνίσταται στην εκ μέρους της προς ην η αίτηση αρχής κοινοποίηση στον αποδέκτη όλων των σχετικών με την απαίτηση και/ή την είσπραξή της πράξεων και αποφάσεων που εκδόθηκαν στο κράτος μέλος όπου εδρεύει η αιτούσα αρχή, κοινοποίηση η οποία πρέπει να γίνει βάσει των πληροφοριών που παρέσχε η αιτούσα αρχή[39]. Συνεπώς, η κοινοποίηση αυτή αποτελεί ένα εκ των μέτρων εκτελέσεως κατά την έννοια του άρθρου 12, παράγραφος 3, της οδηγίας 76/308 και, ως εκ τούτου, σύμφωνα με την ως άνω διάταξη, οποιαδήποτε προσφυγή κατά της κοινοποιήσεως πρέπει να ασκηθεί ενώπιον του αρμοδίου οργάνου του κράτους μέλους στο οποίο εδρεύει η προς ην η αίτηση αρχή[40].

57. Τρίτον, το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί ορθή η κοινοποίηση τίτλου επιτρέποντος την εκτέλεση όταν η κοινοποίηση έλαβε χώρα στο έδαφος του κράτους μέλους, στο οποίο εδρεύει η προς ην η αίτηση αρχή, σε γλώσσα την οποία δεν κατανοεί ο αποδέκτης και η οποία δεν είναι η επίσημη γλώσσα του συγκεκριμένου κράτους μέλους. Το Δικαστήριο έκρινε ότι «η λειτουργία που επιτελεί η έγκαιρη κοινοποίηση συνίσταται στο ότι παρέχει στον αποδέκτη τη δυνατότητα να κατανοήσει το αντικείμενο της επίμαχης πράξεως και τη βάση επί της οποίας

37 Βλ. απόφαση της 16ης Ιουλίου 2015, Diaego Brands (C-681/13, EU:C:2015:471, σκέψη 49).

38 Απόφαση της 14ης Ιανουαρίου 2010, Kyrian (C-233/08, EU:C:2010:11, σκέψη 42).

39 Όπ.π. (σκέψη 46).

40 Όπ.π. (σκέψη 47).

εκδόθηκε, καθώς και να υπερασπισθεί τα δικαιώματά του»[41], και ότι η αποτελεσματική κοινοποίηση όλων των πράξεων και αποφάσεων που εκδόθηκαν στο κράτος μέλος όπου κατοικεί ο προσφεύγων θα πρέπει, συγχρόνως, να σέβεται τα νόμιμα συμφέροντα των αποδεκτών των κοινοποιήσεων[42]. Κοινοποίηση η οποία πραγματοποιείται στην Τσεχική Δημοκρατία στη γερμανική γλώσσα δεν ικανοποιεί τις ως άνω απαιτήσεις όσον αφορά την τήρηση των δικαιωμάτων και τον σεβασμό των νομίμων συμφερόντων του αποδέκτη.

58. Το Δικαστήριο έκρινε ότι, ελλείψει διατάξεων στην οδηγία 76/308 σχετικών με τις συνέπειες σε περίπτωση κοινοποιήσεως σε γλώσσα άλλη από τη γλώσσα του προς ό η αίτηση κράτους μέλους, «απόκειται στον εθνικό δικαστή να εφαρμόσει το εσωτερικό δίκαιο, μεριμνώντας ταυτοχρόνως για τη διασφάλιση της πλήρους αποτελεσματικότητας των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου, με ενδεχόμενη συνέπεια να χρειαστεί να ερμηνεύσει μίαν εθνική ρύθμιση η οποία θεσπίσθηκε λαμβανομένης υπόψη, αποκλειστικώς και μόνον, μιας αμιγώς εσωτερικής καταστάσεως, προκειμένου να την εφαρμόσει στην επίμαχη κατάσταση που έχει διασυνοριακό χαρακτήρα»[43]. Τούτο κρίθηκε ότι τελεί υπό την επιφύλαξη μόνον των αρχών της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας[44].

59. Πάντως, στην υπόθεση Kyrian δεν υπήρχε καμία νομική ή πραγματική δυσχέρεια όσον αφορά την τήρηση της σειράς των ενεργειών στη διαδικασία συνδρομής κατά τις οδηγίες 2010/24 και 2008/55, δηλαδή της σειράς: αίτηση παροχής πληροφοριών[45], ακολούθως κοινοποίηση, από την προς ην η αίτηση αρχή, της σχετικής απαιτήσεως στον αποδέκτη[46], και κατόπιν αίτηση εισπράξεως[47]. Αυτό που συνέβη στην υπόθεση της κύριας δίκης είναι αντίθετο προς αυτή τη σειρά ενεργειών, καθόσον ο προσφεύγων παρέλαβε την καταλογιστική πράξη του 2009 μετά, και όχι πριν, από τον επίμαχο εκτελεστό τίτλο. Επομένως, πρέπει να εξεταστεί αν το γεγονός ότι η επίμαχη απαίτηση *ουδόλως* κοινοποιήθηκε, παρά μόνον μετά την έκδοση και κοινοποίηση του ομοιόμορφου τίτλου που επιτρέπει την εκτέλεση δυνάμει του άρθρου 12 της οδηγίας 2010/24, ευθυγραμμίζεται με τις παραμέτρους που καθορίστηκαν με την απόφαση Kyrian και εκτέθηκαν λεπτομερώς ανωτέρω, οπότε η εκτέλεση του εν λόγω ομοιόμορφου τίτλου μπορεί να προσβληθεί στο προς ό η αίτηση κράτος μέλος, ακόμη και αν ο τίτλος αυτός είναι γραμμένος στη γλώσσα του προς ό η αίτηση κράτους μέλους.

3. Ο Χάρτης και η διαφορά της κύριας δίκης

60. Αφ' ης στιγμής κράτος μέλος υποβάλει αίτηση για μια από τις μορφές συνδρομής που προβλέπονται από την οδηγία 2010/24, η κατάσταση αυτή μετατρέπεται σε κατάσταση η οποία «διέπεται» από το δίκαιο της Ένωσης[48]. Τούτο σημαίνει ότι το σύνολο των διατάξεων της οδηγίας 2010/24, συμπεριλαμβανομένου του άρθρου 14, πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπο σύμφωνο με τις γενικές αρχές του δικαίου και με τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και τα επιμέρους στοιχεία του[49], κατά τον τρόπο που αποτυπώνονται στο άρθρο 47 του Χάρτη. Σημαίνει επίσης ότι οποιαδήποτε εξουσία δικαστικού ελέγχου από τα δικαστήρια του προς ό η αίτηση κράτους μέλους δεν περιορίζεται αποκλειστικά, όπως θα μπορούσε να συναχθεί από την απόφαση Kyrian, στις αρχές της αποτελεσματικότητας και της ισοδυναμίας[50].

41 Όπ.π. (σκέψη 58).

42 Όπ.π. (σκέψη 57).

43 Όπ.π. (σκέψη 61 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

44 Όπ.π. (σκέψη 62 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

45 Άρθρο 4 της οδηγίας 2008/55 και άρθρα 5 και 6 της οδηγίας 2010/24.

46 Άρθρο 5 της οδηγίας 2008/55 και άρθρα 8 και 9 της οδηγίας 2010/24.

47 Άρθρα 6 έως 18 της οδηγίας 2008/55 και άρθρα 10 έως 18 της οδηγίας 2010/24.

48 Απόφαση της 7ης Μαρτίου 2017, X και X (C-638/16 PPU, EU:C:2017:173, σκέψη 45). Βλ. ομοίως, στο πλαίσιο της οδηγίας 2011/16/ΕΕ της 15ης Φεβρουαρίου 2011 σχετικά με τη διοικητική συνεργασία στον τομέα της φορολογίας και την κατάργηση της οδηγίας 77/799/ΕΟΚ (ΕΕ 2011, L 64, σ. 1), απόφαση της 16ης Μαΐου 2017, Berlioz Investment Fund (C-682/15, EU:C:2017:373, σκέψεις 32 έως 42).

49 Βλ. σημείο 72 των παρουσών προτάσεων.

50 Σημείο 58 των παρουσών προτάσεων.

61. Εξάλλου, μολονότι στο πλαίσιο 7 του επίμαχου εκτελεστού τίτλου αναφέρεται ότι η ημερομηνία «κοινοποίησης του αρχικού τίτλου που επιτρέπει την εκτέλεση» ήταν η 15η Ιουλίου 2009 (η οποία αντιστοιχεί στην ημερομηνία δημοσιεύσεως της επίμαχης απαιτήσεως στην *Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας*), η Ελληνική Κυβέρνηση σημειώνει με τις γραπτές παρατηρήσεις της ότι η παράλληλη προσπάθεια κοινοποιήσεως προς τον προσφεύγοντα μέσω της πρεσβείας της στο Δουβλίνο υπήρξε ανεπιτυχής. Επιπλέον, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ο εκπρόσωπος της Ελληνικής Κυβερνήσεως ανέφερε ότι ο προσφεύγων δεν είχε λάβει πλήρη γνώση της εναντίον του υποθέσεως μέχρι τις 14 Νοεμβρίου 2013, όταν έλαβε την αγγλική μετάφραση της καταλογιστικής πράξεως του 2009[51].

62. Επομένως δέχομαι ότι η ημερομηνία κοινοποιήσεως της επίμαχης απαιτήσεως, κατά τρόπο αρκούντως λεπτομερή ώστε ο προσφεύγων να αποκτήσει εύλογη δυνατότητα αποτελεσματικής οργανώσεως της άμυνάς του, όπως επιτάσσει το άρθρο 47 του Χάρτη[52], είναι η 14η Νοεμβρίου 2013, όταν παρελήφθη από αυτόν η αγγλική μετάφραση της καταλογιστικής πράξεως του 2009.

Β. Η διαδικασία που προβλέπεται από τις οδηγίες 2010/24 και 2008/55

63. Αποτελεί πάγια νομολογία ότι, κατά την ερμηνεία διατάξεως του δικαίου της Ένωσης, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όχι μόνον το γράμμα της, αλλά και το πλαίσιο στο οποία αυτή εντάσσεται και οι σκοποί που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος[53]. Για να διασφαλιστούν η πλήρης αποτελεσματικότητα και η αυτοτελής ερμηνεία της οδηγίας 2010/24 πρέπει πρωτίστως να γίνει αναφορά στην όλη οικονομία και στους σκοπούς της[54].

64. Όπως προαναφέρθηκε, στην απόφαση Kyrian το Δικαστήριο έκρινε ότι το «πρώτο στάδιο» εκτελέσεως στο πλαίσιο της διαδικασίας αμοιβαίας συνδρομής είναι η εκ μέρους της προς ην η αίτηση αρχής κοινοποίηση στον αποδέκτη όλων των πράξεων και αποφάσεων που εκδόθηκαν στο κράτος μέλος στο οποίο εδρεύει η αιτούσα αρχή και συνδέονται με την απαίτηση και/ή την είσπραξή της, η οποία κοινοποίηση πρέπει να πραγματοποιηθεί βάσει των πληροφοριών που έχουν παρασχεθεί από την αιτούσα αρχή[55]. Όπως θα δείξω στη συνέχεια των παρουσών προτάσεων, το ίδιο πρέπει κατ' ανάγκην να ισχύει όταν κράτος μέλος επιχειρεί να κοινοποιήσει τη σχετική απαίτηση χωρίς τη συνδρομή της προς ην η αίτηση αρχής, όπως συνέβη στην υπόθεση της κύριας δίκης.

51 Επισημαίνω ότι, σε περίπτωση ελλείψεως αιτήσεως αμοιβαίας συνδρομής, ή υπάρξεως κάποιου άλλου μέτρου του δικαίου της Ένωσης ασκούντος επιρροή σε ένδικη διαφορά, η κοινοποίηση μέσω δημοσιεύσεως στην *Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας* θα συνιστούσε εξ ολοκλήρου εσωτερικό ζήτημα του συγκεκριμένου κράτους μέλους και, ως εκ τούτου, οποιαδήποτε αμφισβήτησή της θα διεπόταν αποκλειστικά από το δίκαιο του εν λόγω κράτους μέλους. Βλ. αποφάσεις της 26ης Φεβρουαρίου 2013, Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107, σκέψη 60), και της 26ης Φεβρουαρίου 2013, Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105, σκέψη 29).

52 Στη σκέψη 100 της αποφάσεως της 18ης Ιουλίου 2013, Επιτροπή κατά Kadi κ.λπ. (C-584/10 P, 593/10 P, C-595/10 P, EU:C:2013:518), το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 47 του Χάρτη επιβάλλει τη δημοσιοποίηση επαρκών πληροφοριών «προκειμένου να παρασχεθεί […] η δυνατότητα» στον διάδικο να υπερασπιστεί τα δικαιώματά του «υπό τις καλύτερες δυνατές συνθήκες και να αποφασίσει, έχοντας γνώση όλων των στοιχείων, αν είναι πρόσφορο να προσφύγει στον αρμόδιο δικαστή, καθώς και να παρασχεθεί στον δικαστή πλήρως η δυνατότητα ασκήσεως του ελέγχου νομιμότητας της οικείας αποφάσεως».

53 Για παράδειγμα, απόφαση της 6ης Ιουνίου 2013, MA κ.λπ. (C-648/11, EU:C:2013:367, σκέψη 50 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

54 Απόφαση της 14ης Ιανουαρίου 2010, Kyrian (C-233/08, EU:C:2010:11, σκέψη 35).

55 Σημείο 56 των παρουσών προτάσεων.

65. Η επιταγή αυτή αντικατοπτρίζεται τόσο στην όλη οικονομία αμφοτέρων των οδηγιών 2010/24 και 2008/55, οι οποίες καθορίζουν τη σειρά των ενεργειών που προβλέπονται για τη συνδρομή μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών [56], ακολούθως της κοινοποιήσεως [57] και στη συνέχεια της εισπράξεως [58], όσο και στο γεγονός ότι αμφότερες οι οδηγίες απαγορεύουν την υποβολή αιτήσεως εισπράξεως αν αυτή καθ' εαυτήν η απαίτηση και/ή ο τίτλος που επιτρέπει την εκτέλεση [59] αμφισβητούνται στο αιτούν κράτος μέλος [60]. Τούτο συνεπάγεται ότι η κοινοποίηση της απαιτήσεως προηγείται της αιτήσεως για την είσπραξη και εκτέλεσή της.

66. Πέραν αυτού, τόσο ο εκτελεστικός κανονισμός 1189/2011 της Επιτροπής [61] όσο και ο πρόδρομός του, ήτοι ο κανονισμός (ΕΚ) 1179/2008 της Επιτροπής [62], τα εκτελεστικά μέτρα των οδηγιών 2010/24 και 2008/55 αντιστοίχως, προβλέπουν τυποποιημένα έντυπα, κάθε ένα από τα οποία έχει τη σειρά του, για τη διεξαγωγή των διαδικασιών κοινοποιήσεως και εισπράξεως [63].

67. Όσον αφορά το ιστορικό της οδηγίας 2010/24, η αρχική πρόταση της Επιτροπής υπογράμμιζε την προσήλωση της Επιτροπής στην «απλούστευση και τη σαφήνεια του κοινοτικού δικαίου» [64]. Περαιτέρω, ο σκοπός της οδηγίας 2010/24, όπως εκτίθεται σε μια από τις αιτιολογικές της σκέψεις, είναι η πρόβλεψη ενός συστήματος συνδρομής για την είσπραξη στην ενιαία αγορά το οποίο θα είναι «ενιαίο» [65].

68. Τούτου λεχθέντος, είναι σαφές από το γράμμα των άρθρων 4 και 5 της οδηγίας 2008/55, δηλαδή των διατάξεων περί αμοιβαίας συνδρομής που ίσχυαν κατά τον κρίσιμο χρόνο, ότι οι ελληνικές αρχές δεν ήσαν υποχρεωμένες να ζητήσουν τη συνδρομή των ιρλανδικών αρχών προκειμένου να λάβουν πρόσθετες πληροφορίες πέραν αυτών που είχαν ήδη στα αρχεία τους όσον αφορά τη διεύθυνση του προσφεύγοντος, ή να ζητήσουν από τις ιρλανδικές αρχές να κοινοποιήσουν την καταλογιστική πράξη του 2009 στον προσφεύγοντα [66]. Τα άρθρα 4 και 5 της οδηγίας 2008/55 ορίζουν ότι αμφότερες οι ενέργειες αυτές πραγματοποιούνται «κατόπιν αιτήσεως της αιτούσης αρχής», ενώ ο μη υποχρεωτικός χαρακτήρας τους έχει διατηρηθεί στην οδηγία 2010/24 [67].

69. Πάντως, αν η μη χρήση των ως άνω επιλογών έχει ως αποτέλεσμα ότι το πρώτο στάδιο της κοινοποιήσεως λαμβάνει χώρα μόνον μετά την έκδοση του ομοιόμορφου τίτλου που επιτρέπει την εκτέλεση της απαιτήσεως δυνάμει του άρθρου 12 της οδηγίας 2010/24, η εκτέλεση της απαιτήσεως δύναται να αμφισβητηθεί, σύμφωνα με την απόφαση Kyrian, ενώπιον των δικαστηρίων του προς ό η

56 Υποσημείωση 45 των παρουσών προτάσεων.

57 Υποσημείωση 46 των παρουσών προτάσεων.

58 Υποσημείωση 47 των παρουσών προτάσεων.

59 Ο «τίτλος που επιτρέπει την εκτέλεση» είναι διαφορετικός από τον κατά το άρθρο 12 της οδηγίας 2010/24 «ομοιόμορφο τίτλο που επιτρέπει την εκτέλεση», όπου ο τελευταίος αποτελεί τον τίτλο που εφαρμόζεται στις αιτήσεις εισπράξεως απαιτήσεων.

60 Άρθρο 11 της οδηγίας 2010/24 και άρθρο 7 της οδηγίας 2008/55.

61 Κανονισμός της 18ης Νοεμβρίου 2011 σχετικά με τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής ορισμένων διατάξεων της οδηγίας 2010/24 (ΕΕ 2011, L 302, σ. 16).

62 Κανονισμός της 28ης Νοεμβρίου 2008 σχετικά με τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής ορισμένων διατάξεων της οδηγίας 2008/55 (ΕΕ 2008, L 319, σ. 21).

63 Ο κανονισμός 1179/2008 της Επιτροπής περιείχε έντυπο για τις αιτήσεις παροχής πληροφοριών, αλλά αντίστοιχο έντυπο δεν προβλεπόταν στον κανονισμό 1189/2011.

64 COM(2006) 605 τελικό, Βρυξέλλες 19.10.2006, σ. 2.

65 Βλ. αιτιολογική σκέψη 20.

66 Πρβλ. το υποχρεωτικό σύστημα που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1393/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Νοεμβρίου 2007, περί επιδόσεως και κοινοποιήσεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις (επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων) και καταργήσεως του κανονισμού (ΕΚ) 1348/2000 του Συμβουλίου (ΕΕ 2007, L 324, σ. 79). Για πρόσφατη συζήτηση, βλ. απόφαση της 2ας Μαρτίου 2017, Henderson (C-354/15, EU:C:2017:157).

67 Βλ. άρθρα 5, 8 και 10 της οδηγίας 2010/24. Σημειωτέον ότι η χαλάρωση των περιστάσεων υπό τις οποίες οι αιτούσες αρχές μπορούν να ζητήσουν συνδρομή για την κοινοποίηση, χαλάρωση η οποία εμφανίζεται στο άρθρο 8 της οδηγίας 2010/24, σε σύγκριση με το άρθρο 5 της οδηγίας 2008/55, δεν ίσχυε όταν η καταλογιστική πράξη του 2009 εκδόθηκε στις 27 Απριλίου 2009.

αίτηση κράτους, όπου το τελευταίο παραμένει ελεύθερο να εφαρμόσει το εθνικό του δίκαιο, υπό την επιφύλαξη της τηρήσεως των γενικών αρχών του δικαίου και των συναφών με τη διαδικασία εκτελέσεως θεμελιωδών δικαιωμάτων (όπως το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής κατά το άρθρο 47 του Χάρτη) σε συνδυασμό με τις αρχές της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας [68].

70. Σε διαφορετική περίπτωση, τα κράτη μέλη θα είχαν τη δυνατότητα να θεραπεύουν τις δικές του πλημμέλειες σχετικά με την κοινοποίηση των απαιτήσεων απλώς και μόνον εκδίδοντας τον ομοιόμορφο τίτλο που επιτρέπει την εκτέλεση βάσει του άρθρου 12 της οδηγίας 2010/24 και κινώντας τη διαδικασία εισπράξεως.

71. Όπως θα δείξω στη συνέχεια των παρουσών προτάσεων, η ανάλυση αυτή στηρίζεται στη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με τα δικαιώματα άμυνας στο πλαίσιο του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής κατά το άρθρο 47 του Χάρτη.

Γ. Παράβαση του άρθρου 47 του Χάρτη

72. Η αρχή της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας των δικαιωμάτων που οι ιδιώτες αντλούν από το δίκαιο της Ένωσης, όπως η αρχή αυτή αποτυπώνεται στο άρθρο 47 του Χάρτη, περιέχει διάφορα στοιχεία, στα οποία συγκαταλέγονται ιδίως τα δικαιώματα άμυνας, η αρχή της ισότητας των όπλων, το δικαίωμα προσβάσεως στα δικαστήρια, καθώς και το δικαίωμα να λάβει κάποιος νομικές συμβουλές, να τον υπερασπίσει άλλος και να τον εκπροσωπήσει άλλος [69]. Η αρχή της ισότητας των όπλων, κατά την οποία σε κάθε διάδικο πρέπει να παρέχεται εύλογη δυνατότητα να προβάλει τους ισχυρισμούς του υπό συνθήκες οι οποίες δεν τον θέτουν σε σημαντικά μειονεκτική θέση έναντι του αντιδίκου του [70], εφαρμόζεται στο δίκαιο της Ένωσης τόσο σε διαδικασίες δημοσίου δικαίου όσο και σε διαδικασίες αστικού δικαίου [71].

73. Το Δικαστήριο έχει επίσης κρίνει ότι το ζήτημα αν συντρέχει προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας πρέπει να εξετάζεται σε συνάρτηση με τις ειδικές περιστάσεις κάθε υποθέσεως, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται η φύση της επίμαχης πράξεως, το πλαίσιο εντός του οποίου αυτή εκδόθηκε και οι κανόνες δικαίου που διέπουν το σχετικό ζήτημα [72].

74. Αν αντιστραφεί η προβλεπόμενη σειρά της παροχής πληροφοριών, της κοινοποιήσεως και της αιτήσεως εκτελέσεως, με αποτέλεσμα η κοινοποίηση της απαιτήσεως να λάβει χώρα μετά την έκδοση του ομοιόμορφου τίτλου που επιτρέπει την εκτέλεση, τούτο είναι σχεδόν αναπόφευκτο ότι θα δημιουργήσει προβλήματα όσον αφορά τη συμμόρφωση προς το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής κατά το άρθρο 47 του Χάρτη. Πράγματι, αυτό ακριβώς δείχνουν τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως της κύριας δίκης.

75. Ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας συνιστά γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης, η οποία έχει εφαρμογή όταν η διοίκηση προτίθεται να εκδώσει βλαπτική πράξη εις βάρος ενός προσώπου. Βάσει της εν λόγω αρχής, οι αποδέκτες αποφάσεων που θίγουν αισθητώς τα συμφέροντά τους πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να γνωστοποιήσουν λυσιτελώς την άποψή τους σχετικά με τα στοιχεία επί των

68 Σημείο 60 των παρουσών προτάσεων.

69 Απόφαση της 26ης Ιουλίου 2017, Sacko (C-348/16, EU:C:2017:591, σκέψη 32 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

70 Απόφαση του ΕΔΔΑ της 23ης Μαΐου 2016, Avotiņš κατά Λετονίας (CE:ECHR:2016:0523JUD001750207, § 119).

71 Βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 28ης Ιουλίου 2016, Ordre des barreaux francophones et germanaphone κ.λπ. (C-543/14, EU:C:2016:605, σκέψεις 40 έως 42).

72 Απόφαση της 26ης Ιουλίου 2017, Sacko (C-348/16, EU:C:2017:591, σκέψη 41 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

οποίων η διοίκηση σκοπεύει να στηρίξει την απόφασή της. Οι αρχές των κρατών μελών υπόκεινται στην υποχρέωση αυτή όταν λαμβάνουν αποφάσεις εμπίπτουσες στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, ακόμη και αν η εφαρμοστέα νομοθεσία της Ένωσης δεν θέτει ρητώς μια τέτοια διαδικαστική απαίτηση[73].

76. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο εκπρόσωπος της Ελληνικής Κυβερνήσεως υποστήριξε ότι τον Ιούλιο του 2002 ο προσφεύγων ενημερώθηκε, με διερμηνεία στην αγγλική γλώσσα και άλλη συνδρομή, σχετικά με την έρευνα των τελωνειακών αρχών η οποία οδήγησε στην έκδοση της καταλογιστικής πράξεως του 2009. Ωστόσο, ο ίδιος επέλεξε να μη γνωστοποιήσει τότε τις απόψεις του. Αν συνέβη αυτό, μολονότι ο προσφεύγων το αρνείται με τις γραπτές παρατηρήσεις του, δεν τίθεται ζήτημα όσον αφορά τη μη τήρηση των δικαιωμάτων άμυνας σε αυτό το πρώιμο στάδιο της διαδικασίας[74].

77. Πάντως, σε κάθε περίπτωση, προβλήματα ως προς τον σεβασμό των δικαιωμάτων άμυνας στο πλαίσιο του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής κατά το άρθρο 47 του Χάρτη ανέκυψαν αργότερα, επειδή η καταλογιστική πράξη του 2009, και, κατά συνέπεια, οι λεπτομέρειες της επίμαχης απαιτήσεως, κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα μόνον *μετά* την κοινοποίηση σε αυτόν, από την προς ην η αίτηση αρχή, του επίμαχου εκτελεστού τίτλου. Ο τίτλος αυτός έφθασε, μαζί με τη χρονολογούμενη από τις 14 Νοεμβρίου 2012 απαίτηση της ίδιας αρχής να λάβει χώρα πληρωμή, ενώ οι λεπτομέρειες της επίμαχης απαιτήσεως κοινοποιήθηκαν στον προσφεύγοντα ένα έτος αργότερα με απόδειξη παραλαβής, με μετάφραση στα αγγλικά, της καταλογιστικής πράξεως του 2009.

78. Η σειρά που ακολουθήθηκε έθεσε τον προσφεύγοντα σε σημαντικά μειονεκτική θέση έναντι της αιτούσας αρχής επειδή, όταν στις 14 Νοεμβρίου 2012 έλαβε από την προς ην η αίτηση αρχή την απαίτηση πληρωμής στην οποία περιλαμβανόταν μόνον ο επίμαχος εκτελεστός τίτλος, αδυνατούσε «να κατανοήσει το αντικείμενο της επίμαχης πράξεως και τη βάση επί της οποίας εκδόθηκε, καθώς και να υπερασπισθεί τα δικαιώματά του» όπως επιτάσσει η απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση Kyrian[75].

79. Περαιτέρω, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, έστω και αν αυτή διαμορφώθηκε στο πλαίσιο της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές υποθέσεις, το δικαίωμα για δίκαιη δίκη, όπως αυτό κατοχυρώνεται στο άρθρο 47 του Χάρτη, επιτάσσει να φέρει κάθε δικαστική απόφαση αιτιολογία προκειμένου ο εναγόμενος να έχει τη δυνατότητα να πληροφορηθεί τους λόγους της ήττας του στη δίκη και να ασκήσει ένδικο μέσο κατά της καταψηφιστικής αυτής αποφάσεως εγκαίρως και αποτελεσματικώς[76]. Το ίδιο πρέπει κατ' ανάγκη να ισχύει όσον αφορά την ερμηνεία της οδηγίας 2010/24 και τις συνέπειες που απορρέουν από την επιλογή του κράτους μέλους να μη ζητήσει συνδρομή στο πλαίσιο της προβλεπόμενης τώρα από τα άρθρα 8 και 9 της οδηγίας 2010/24 διαδικασίας κοινοποιήσεως των απαιτήσεων[77].

73 Απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 2015, WebMindLicenses (C-419/14, EU:C:2015:832, σκέψη 84 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

74 Μολονότι το Δικαστήριο στην απόφασή του της 3ης Ιουλίου 2014, Kamino International Logisitics και Datema Hellmann Worldwide Logistics (C-129/13 και C-130/13, EU:C:2014:2041, σκέψη 29), άφησε να νοηθεί ότι το δικαίωμα χρηστής διοικήσεως κατά το άρθρο 41 του Χάρτη, καθώς και τα δικαιώματα άμυνας κατά το άρθρο 48 του Χάρτη, έχουν εφαρμογή στις αρχές των κρατών μελών όταν αυτές εφαρμόζουν τον κοινοτικό τελωνειακό κώδικα, εντούτοις, στις 17 Ιουλίου 2014, στην απόφαση YS κ.λπ. (C-141/12 και C-372/12, EU:C:2014:2081, σκέψη 67), έκρινε ότι το άρθρο 41 του Χάρτη εφαρμόζεται μόνον στα θεσμικά όργανα, τους φορείς, τις υπηρεσίες και τους οργανισμούς της Ένωσης. Βλ., επίσης, απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 2015, WebMindLicenses (C-419/14, EU:C:2015:832, σκέψη 83), όπου το Δικαστήριο προσέθεσε ότι το άρθρο 48 του Χάρτη προστατεύει το τεκμήριο αθωότητας και τα δικαιώματα άμυνας μόνον του «κατηγορουμένου». Για πρόσφατη συζήτηση σχετικά με το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 41 του Χάρτη, παράλληλα με τις γενικές αρχές του δικαίου όσον αφορά τον σεβασμό των δικαιωμάτων άμυνας και χρηστής διοικήσεως, βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα M. Bobek στην υπόθεση Ispas (C-298/16, EU:C:2017:650, σημεία 74 έως 91).

75 Σημείο 57 των παρουσών προτάσεων.

76 Απόφαση της 6ης Σεπτεμβρίου 2012, Trade Agency (C-619/10, EU:C:2012:531, σκέψη 53 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Βλ., επίσης, απόφαση της 23ης Οκτωβρίου 2014, flyLAL-Lithuanian Airlines (C-302/13, EU:C:2014:2319, σκέψεις 51 και 52).

77 Βλ. ομοίως, στο πλαίσιο του άρθρου 6, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ, απόφαση του ΕΔΔΑ της 31ης Μαΐου 2016, Gankin κ.λπ. κατά Ρωσίας (CE:ECHR:2016:0531JUD000243006, § 39). Στους διαδίκους πρέπει να «παρέχεται επαρκής δυνατότητα να προβάλουν κατά τρόπο αποτελεσματικό τους ισχυρισμούς τους».

80. Στον προσφεύγοντα της κύριας δίκης δεν παρασχέθηκε εύλογη δυνατότητα να εκθέσει τις απόψεις του επειδή ο επίμαχος εκτελεστός τίτλος περιείχε, ουσιαστικά, μόνον τις ακόλουθες πληροφορίες: το ύψος της απαιτήσεως η οποία αφορούσε τελωνειακούς δασμούς, το κράτος μέλος προελεύσεως, την ημερομηνία βεβαιώσεως της επίμαχης απαιτήσεως και το πότε αυτή κατέστη εκτελεστή, τη (φερόμενη) ημερομηνία κοινοποιήσεως του αρχικού τίτλου που επιτρέπει την εκτέλεση (ο οποίος, στην υπόθεση της κύριας δίκης, είναι η καταλογιστική πράξη του 2009) και τη διεύθυνση της αρμόδιας τελωνειακής αρχής. Αυτή η έλλειψη πλήρων πληροφοριακών στοιχείων επιτάθηκε με την παρέλευση μεγάλου χρονικού διαστήματος μεταξύ των πραγματικών περιστατικών στα οποία στηριζόταν η επίμαχη απαίτηση, τα οποία είχαν λάβει χώρα τον Ιούλιο του 2002, και της κοινοποιήσεως από την αιτούσα αρχή της καταλογιστικής πράξεως του 2009, στα αγγλικά, τον Νοέμβριο του 2013. Με απλά λόγια, ο συνδυασμός αυτών των παραγόντων σημαίνει ότι ο προσφεύγων δεν ήταν σε θέση να προσδιορίσει το αντικείμενο της απαιτήσεως και τη βάση επί της οποίας αυτή προβλήθηκε εις βάρος του[78].

81. Έτσι, η έλλειψη λεπτομερειακών στοιχείων στον επίμαχο εκτελεστό τίτλο όσον αφορά τις παρασχεθείσες στον προσφεύγοντα πληροφορίες έχει ως αποτέλεσμα ότι δεν έγινε σεβαστή η ουσία των δικαιωμάτων πραγματικής προσφυγής ή δίκαιης δίκης που κατοχυρώνονται στο άρθρο 47 του Χάρτη ούτε είναι σύμφωνη με την αρχή της αναλογικότητας, πράγματα που όλα περιλαμβάνονται σε όσα απαιτούνται από το άρθρο 52, παράγραφος 1, του Χάρτη, προκειμένου να είναι νόμιμος ένας περιορισμός δικαιώματος το οποίο εγγυάται ο Χάρτης[79].

82. Εξάλλου, η αναφορά, στον επίμαχο εκτελεστό τίτλο, της διευθύνσεως από την οποία ο προσφεύγων θα μπορούσε να αποκτήσει «πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με την απαίτηση»[80] ουδόλως είναι ικανή να θεραπεύσει τη μη κοινοποίηση της επίμαχης απαιτήσεως. Ουδεμία σχετική υποχρέωση προβλέπεται από το ιρλανδικό νομοθέτημα για τη μεταφορά της οδηγίας 2010/24[81] ούτε μπορεί να θεωρηθεί ότι επιβάλλεται ή συνάγεται από την οδηγία 2010/24, δεδομένου ότι οι οδηγίες, αυτές καθ' εαυτές, δεν επιβάλλουν υποχρεώσεις σε ιδιώτες[82].

83. Υπό αυτές τις συνθήκες, ο προσφεύγων δεν μπορεί να επικριθεί για το γεγονός ότι, μεταξύ της 28ης Νοεμβρίου 2012 και της 14ης Μαΐου 2014, είχε αλληλογραφία με την προς ην η αίτηση αρχή, έχοντας αποταθεί σε Ιρλανδούς δικηγόρους, προκειμένου να λάβει περισσότερες πληροφορίες. Σε αυτή την αλληλογραφία εντάσσεται το ρητό αίτημα που οι δικηγόροι του προσφεύγοντος υπέβαλαν στην προς ην η αίτηση αρχή να τους προωθήσει την καταλογιστική πράξη του 2009.

84. Ούτε μπορεί να προσαφθεί στον προσφεύγοντα το γεγονός ότι στις 19 Νοεμβρίου 2015 αποτάθηκε σε Έλληνα δικηγόρο προκειμένου να μάθει αν ενδεχόμενη προσφυγή του κατά της καταλογιστικής πράξεως του 2009 θα ήταν ή όχι εμπρόθεσμη βάσει του ελληνικού δικαίου. Εξάλλου, η νομική συμβουλή που του δόθηκε στις 19 Νοεμβρίου 2015 δημιούργησε τον δικαιολογημένο φόβο, ή τη δικαιολογημένη παρανόηση, ότι η προθεσμία ασκήσεως προσφυγής κατά της καταλογιστικής πράξεως του 2009 είχε εκπνεύσει.

85. Η αιτούσα αρχή θα μπορούσε να ενεργήσει κατά τρόπο σύμφωνο με τον Χάρτη ως εξής. Θα μπορούσε να επιβάλει το διοικητικό πρόστιμο ταυτόχρονα με την ποινική κύρωση, διασκεδάζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο οποιεσδήποτε αμφιβολίες όσον αφορά τη συμμόρφωσή της προς την αρχή ne bis in idem που προβλέπεται από το άρθρο 50 του Χάρτη (βλ. σημείο 90 των παρουσών προτάσεων).

78 Διάταξη της 28ης Απριλίου 2016, Alta Realitat (C-384/14, EU:C:2016:316, σκέψη 86).

79 Απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 2017, Puškár (C-73/16, EU:C:2017:725, σκέψη 62).

80 Πλαίσιο 8 του επίμαχου εκτελεστού τίτλου.

81 Κανονιστική απόφαση Statutory Instrument No 643/2011, προαναφερθείσα στην υποσημείωση 18 των παρουσών προτάσεων.

82 Βλ., εσχάτως, απόφαση της 10ης Οκτωβρίου 2017, Farrell (C-413/15, EU:C:2017:745, σκέψη 31 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Ακόμη και στο πλαίσιο του κανονισμού 44/2001, το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 34, παράγραφος 2, του κανονισμού εκείνου, το οποίο αφορά τις αποφάσεις που εκδίδονται ερήμην, «δεν σημαίνει [...] ότι ο εναγόμενος υποχρεούται να προβεί σε νέες ενέργειες που βαίνουν πέραν της συνήθους επιμέλειας κατά την υπεράσπιση των δικαιωμάτων του, όπως αυτές που συνίστανται σε ενημέρωσή του για το περιεχόμενο αποφάσεως εκδοθείσας σε άλλο κράτος μέλος». Βλ. απόφαση της 7ης Ιουλίου 2016, Lebek (C-70/15, EU:C:2016:524, σκέψη 40).

86. Η αιτούσα αρχή θα μπορούσε επίσης να κινηθεί για την εκτέλεση της επίμαχης απαιτήσεως νωρίτερα από έξι έτη και έξι μήνες μετά την απαλλαγή του προσφεύγοντος από τις ποινικές κατηγορίες που του είχαν προσαφθεί, δεδομένου ιδίως ότι η οδηγία 2010/24 προβλέπει χρονικό περιορισμό όσον αφορά τις αιτήσεις συνδρομής, ο οποίος θα μπορούσε να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι συνεπάγεται υποχρέωση δέουσας επιμέλειας του αιτούντος κράτους μέλους. Το άρθρο 18, παράγραφος 2, της οδηγίας 2010/24 δεν υποχρεώνει την προς ην η αίτηση αρχή να παράσχει την κατά τα άρθρα 5 και 7 έως 16 συνδρομή «αν η υποβαλλόμενη βάσει των άρθρων 5, 7, 8, 10 ή 16 αρχική αίτηση συνδρομής αφορά απαιτήσεις παλαιότερες των πέντε ετών, που χρονολογούνται από την ημερομηνία κατά την οποία κατέστη ληξιπρόθεσμη η απαίτηση στο αιτούν κράτος μέλος έως την ημερομηνία κατά την οποία υπεβλήθη η αρχική αίτηση συνδρομής». Τούτο θα είχε αποτρέψει επιπλοκές που συνδέονται με τη χρονική καθυστέρηση και με το άρθρο 47 του Χάρτη.

87. Άπαξ η αιτούσα αρχή επέλεξε, τον Ιούνιο του 2009, να κοινοποιήσει στον προσφεύγοντα την καταλογιστική πράξη του 2009, θα μπορούσε να επωφεληθεί από τη διευκόλυνση που παρέχει η οδηγία 2008/55, ήτοι η περί αμοιβαίας συνδρομής οδηγία που ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο για την υπόθεση της κύριας δίκης, ώστε να διασφαλίσει τόσο την παροχή περαιτέρω διευκρινίσεων ως προς τις πληροφορίες που η προς ην η αίτηση αρχή διέθετε σχετικά με τη διεύθυνση του προσφεύγοντος (άρθρο 4) αλλά και να αναγκάσει την προς ην η αίτηση αρχή να κοινοποιήσει την απαίτηση στον προσφεύγοντα (άρθρο 5). Τούτο θα μπορούσε να αποτρέψει τις δυσκολίες που ανέκυψαν όσον αφορά την τήρηση του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής κατά το άρθρο 47 του Χάρτη.

88. Αν η αιτούσα αρχή είχε ενεργήσει κατ' αυτόν τον τρόπο, η προς ην η αίτηση αρχή, όταν παρέλαβε τον επίμαχο εκτελεστό τίτλο, θα ήταν πλήρως ενημερωμένη σχετικά με τη διαφορά και θα είχε τηρηθεί η σειρά ενεργειών που προβλέπεται από την οδηγία 2010/24 και από τους προδρόμους της, δηλαδή ανταλλαγή πληροφοριών, κοινοποίηση και ακολούθως αίτηση εκτελέσεως. Η χρησιμοποίηση της ελληνικής πρεσβείας και η αποστολή της προαναφερθείσας «κλήσεως»[83] δεν εξασφάλισαν κοινοποίηση κατά τρόπο σύμφωνο με το άρθρο 47 του Χάρτη.

89. Επομένως, φρονώ ότι το έγγραφο της απαιτήσεως πληρωμής που απεστάλη από την προς ην η αίτηση αρχή στις 14 Νοεμβρίου 2012 συνιστά μέτρο εκτελέσεως κατά την έννοια του άρθρου 14, παράγραφος 2, της οδηγίας 2010/24, το οποίο εκδόθηκε από την προς ην η αίτηση αρχή υπό συνθήκες μη συνάδουσες με το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής κατά το άρθρο 47 του Χάρτη, καθόσον απεστάλη στον προσφεύγοντα προ της κοινοποιήσεως σε αυτόν της επίμαχης απαιτήσεως. Επικουρικώς, η αρμοδιότητα που τα όργανα του προς ό η αίτηση κράτους μέλους διαθέτουν βάσει του άρθρου 14, παράγραφος 1, της οδηγίας 2010/24 όσον αφορά διαφορές σχετικές με εκτελεστούς τίτλους πρέπει να ερμηνεύεται υπό την επιφύλαξη της τηρήσεως της κατά την οδηγία 2010/24 σειράς των ενεργειών για την παροχή πληροφοριών, την κοινοποίηση και την εκτέλεση, παρά το γράμμα του άρθρου 14, παράγραφος 1, και της αιτιολογικής σκέψεως 12. Ελλείψει τηρήσεως της σειράς αυτής, στο αρμόδιο όργανο του προς ό η αίτηση κράτους μέλους εναπόκειται να ελέγχει αν η διαδικασία εκτελέσεως συνάδει με το άρθρο 47 του Χάρτη.

90. Συναφώς, η έκταση των αρμοδιοτήτων που διαθέτουν τα ιρλανδικά δικαστήρια στην υπόθεση της κύριας δίκης δεν μπορεί να επεκταθεί σε ζητήματα όπως το αν η επίμαχη απαίτηση συνάδει με την αρχή ne bis in idem (άρθρο 50 του Χάρτη), όπως το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου εξέτασε στην υπόθεση Καπετάνιος κ.λπ. κατά Ελλάδας[84], ή το αν, στην πραγματικότητα, η επίμαχη απαίτηση συνδέεται με ποινική κατηγορία και όχι με μια από τις απαιτήσεις που απαριθμούνται στο άρθρο 2 της οδηγίας 2010/24. Διεύρυνση των αρμοδιοτήτων του αιτούντος εθνικού δικαστηρίου, πέραν των συνεπειών που έχει η πριν από την κοινοποίηση της επίμαχης απαιτήσεως έκδοση, από την αιτούσα αρχή, του ομοιόμορφου τίτλου που επιτρέπει την εκτέλεση, θα ήταν αντίθετη προς το καθεστώς αμοιβαίας συνδρομής ως δομικής αρχής του δικαίου της Ένωσης.

83 Σημεία 15 και 16 των παρουσών προτάσεων.

84 Απόφαση του ΕΔΔΑ της 30ής Απριλίου 2015, Καπετάνιος κ.λπ. κατά Ελλάδας (CE:ECHR:2015:0430JUD000345312).

VI. Τελικές παρατηρήσεις

91. Στη δικογραφία εκτίθεται ότι ο προσφεύγων ζητεί για διάφορους λόγους αποζημίωση από την προς ην η αίτηση αρχή. Δεδομένου ότι ως προς αυτό το σκέλος της διαφοράς δεν υποβλήθηκε προδικαστικό ερώτημα όσον αφορά τις πτυχές του δικαίου της Ένωσης, αρκεί η επισήμανση ότι στη δικογραφία δεν υπάρχει τίποτα που να δείχνει ότι πληρούται οποιοδήποτε από τα κριτήρια για τη στοιχειοθέτηση τέτοιας ευθύνης, όπως αυτά καθορίζονται στη νομολογία του Δικαστηρίου [85].

VII. Πρόταση

92. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω εκτιμήσεων, φρονώ ότι στο ερώτημα του High Court (πρωτοβαθμίου δικαστηρίου, Ιρλανδία) πρέπει να δοθεί η εξής απάντηση:

Υπό τις περιστάσεις της κύριας δίκης και λαμβανομένης υπόψη της πλήρους αποτελεσματικότητας του δικαίου της Ένωσης, το άρθρο 14, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 2010/24/ΕΕ του Συμβουλίου, της 16ης Μαρτίου 2010, περί αμοιβαίας συνδρομής για την είσπραξη απαιτήσεων σχετικών με φόρους, δασμούς και άλλα μέτρα, δεν εμποδίζει τον εθνικό δικαστή κατά την εκτίμηση της δυνατότητας εκτελέσεως ενός «ομοιόμορφου τίτλου ο οποίος επιτρέπει την εκτέλεση» να:

i) εφαρμόσει το δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας κατά το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά την αίτηση εκτελέσεως·

ii) λάβει υπόψη τους σκοπούς της οδηγίας 2010/24, οι οποίοι συνίστανται στην παροχή αμοιβαίας συνδρομής, τηρουμένου του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας κατά το άρθρο 47 του Χάρτη.

85 Βλ. προσφάτως, για παράδειγμα, απόφαση της 28ης Ιουλίου 2016, Tomášová (C-168/15, EU:C:2016:602, σκέψη 22 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).